

SLOVENSKA IZHODNA STRATEGIJA 2010 - 2013

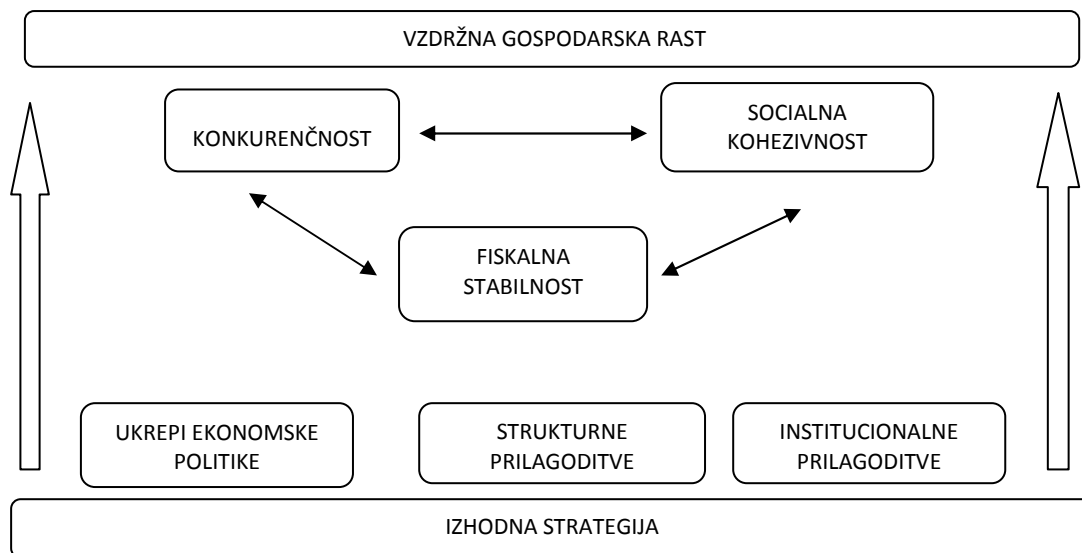
1.	UVOD.....	2
2.	MEDNARODNE USMERITVE IN KOORDINACIJA IZHODNIH STRATEGIJ.....	4
2.1	Ekonomске politike	5
2.2	Institucionalne prilagoditve.....	6
3.	SLOVENSKA IZHODNA STRATEGIJA 2010-2013.....	7
3.1	Konsolidacija javnih financ.....	8
3.1.1.	Fiskalno pravilo in spoštovanje pakta stabilnosti in rasti.....	8
3.1.2.	Razvojno načrtovanje, programski proračun in državne razvojne prioritete	11
3.1.3.	Prilagoditev kohezijske politike zahtevam izhodne strategije	16
3.2	Finančna politika za razvoj	17
3.2.1	Prilagoditev instrumentov garancij, jamstvenih shem in drugih oblik državne pomoči.....	17
3.2.2	Koordinacija finančnih instrumentov	18
3.2.3	Integracija regionalnih garancijskih shem na nacionalni ravni prek SID banke	20
3.2.4	Koncept »sanacije« slabih naložb bank.....	21
3.3	Krepitev elementov varne prožnosti	22
3.3.1	Stroški dela in socialna varnost	22
3.3.2	Politika zaposlovanja in trg dela.....	24
3.4	Strukturne prilagoditve	27
3.4.1	Spremembe pokojninskega sistema.....	27
3.4.2	Strukturne spremembe sistema dolgotrajne oskrbe	27
3.4.3	Spremembe v sistemu zdravstvene dejavnosti in zdravstvenega zavarovanja	28
3.5	Institucionalne prilagoditve	28
3.5.1	Prilagoditve na področju upravljanja javnih institucij.....	28
3.5.2	Prilagoditve v prometni in energetski infrastrukturi za učinkovito okoljsko in podnebno politiko.....	31
4.	PRILOGE	34
4.1	Elementi izhodnih strategij nekaterih držav članic EU	34
4.2	Ocena predlogov ukrepov OZS.....	36
4.3	Ocena predlogov ukrepov GZS.....	41

1. UVOD

Umiranje gospodarske in finančne krize in prvi znaki okrevanja so v ospredje ekonomske politike postavili proces **prilagajanja gospodarstva po krizi**. Veliki padci gospodarske aktivnosti v zadnjem letu dni bodo pustili posledice v daljšem prihodnjem obdobju. Okrevanje bo počasno in dolgotrajno ter bo terjalo korenite strukturne spremembe. Nova ekonomska in finančna ravnovesja se bodo vzpostavila na drugih ravneh in na drugačen način kot pred krizo.

Strategija izhoda iz gospodarske in finančne krize mora v čim krajšem času **spodbuditi gospodarsko aktivnost** in zagotoviti postopno **odpravo makroekonomskih neravnovesij**. Ob upoštevanju socialnih in okoljskih vidikov razvoja, mora izhodna strategija omogočati postopno **povečevanje potencialne rasti**. Za to je potrebno ustvariti spodbudno poslovno okolje v katerem bo možna hitrejša rast dodane vrednosti in ustvarjanje kvalitetnih novih delovnih mest. Pomembna je nadaljnja odprava administrativnih ovir ter druge spodbude, ki bi povečale privlačnost Slovenije za investitorje.

Slika 1: Koncept izhodne strategije

Izhodna strategija v ožjem smislu pomeni načrtovanje časa, hitrosti in zaporedja umika protikriznih ukrepov. Prezgoden umik lahko ogrozi že tako negotovo okrevanje, po drug strani pa prepozni umik ukrepov in finančnih spodbud lahko slabo vpliva na delovanje trgov. Izhodna strategija mora postati jasna zaveza države, razumljena s strani vseh državljanov. Pri tem je ključnega pomena jasna in usklajena komunikacija z javnostjo in ciljnim skupinami prebivalstva ter podjetij. V širšem smislu pa mora izhodna strategija definirati smer in cilje kamor si v obdobju po krizi želimo. Prav to je najtežji del.

Ključni cilj nacionalnih izhodnih strategij je **fiskalna konsolidacija** - doseganje dolgoročne stabilnosti javnih financ in s tem vrnitev na dovoljen javnofinančni primanjkljaj in javni dolg.¹ Za spodbuditev gospodarske aktivnosti in odpravo makroekonomskih neravnovesij ob hkratnem umiku oz. zmanjševanju kriznih spodbud za gospodarstvo pa je najprej potrebna obnova stabilnosti finančnega sektorja.

¹ Glej: Priloga: Elementi izhodnih strategij nekaterih držav članic EU; celovite informacije o (fiskalnih) izhodnih strategijah bodo DČ posredovale EK v konvergenčnih programih/programih stabilnosti v začetku 2010.

Poročilo o izvajanju evropskega načrta za oživitev gospodarstva (*The European Economic Recovery Plan – EERP*), ki ga je obravnaval Evropski svet Decembra 2009 ocenjuje, da je bilo pri vračanju zaupanja v finančne trge, zagotavljanju pravilnega delovanja trgov in blaženju posledic krize za rast in zaposlovanje izvajanje podpornih ukrepov ključno. Gospodarske razmere kažejo znake stabilizacije, zaupanje pa narašča. Napovedi kažejo na šibko oživitev gospodarstva v letu 2010, temu pa bo sledila večja rast v letu 2011. Vendar negotovosti in nestabilnosti še ni konec, in pričakovati je, da se bodo razmere na socialnem področju in področju zaposlovanja v letu 2010 še poslabšale. Prav zato je Evropski svet v zaključkih poudaril, da je treba še naprej izvajati strategije za podporo gospodarstvu, vse dokler ne bo zagotovljena trajnostna oživitev. Da bi izpolnili pričakovanja in okrepili zaupanje, je pomembno, da se ob oživitvi gospodarstva iz široko zastavljenih konjunkturnih ukrepov oblikujejo verodostojne in usklajene izhodne strategije. Poročilo o napredku pri izvajanju EERP ugotavlja:

► **Kratkoročni podporni ukrepi na trgu dela² so omogočili ohranitev številnih delovnih mest** in preprečili naraščanje revščine, vendar se zaradi tipično odloženih učinkov krize na trgu dela **brezposelnost še vedno povečuje**. V številnih državah so se zaradi zmanjšanja prispevkov za socialno varnost znižali stroški dela in povečalo povpraševanje³. Postopna opustitev kratkoročnih ukrepov zahteva previdno presojo in načrtovanje, da bi se izognili nesorazmernemu povečanju stroškov in dela tveganju za zvišanje ravni brezposelnosti.

► Izrazito poslabšanje javnofinančne situacije je posledica sprejema svežnjev podpornih ukrepov gospodarstvu za blažitev krize in hitre rasti izdatkov za socialno zaščito zaradi poslabševanja gospodarskih razmer. Pomemben pa je tudi vpliv zmanjševanja davčnih prihodkov zaradi erozije potencialnih davčnih virov.⁴ **Kombinacija rastočih javnofinančnih primanjkljajev in izdatkov za plačilo obresti z nizko gospodarsko rastjo v pogojih staranja** prebivalstva pomeni, da bo **javni dolg zelo verjetno še naprej naraščal** – in na ta način postal ključni izziv ekonomske politike.

► Ukrepi za oživljanje gospodarstva so, na splošno, v skladu z načeli EERP⁵. Sprejeti ali načrtovani bruto fiskalni podporni ukrepi držav EU so v celoti dosegli 2,7% BDP za 2009 in 2010. **Skupna proračunska podpora je dosegla skoraj 5% BDP v letu 2009**, predvsem iz naslova izdatnega obsega socialnih izdatkov. Velikost podpornih paketov za izhod iz krize se, skladno z principi EERP, (v pozitivnem smislu) med državami razlikuje zaradi različnih individualnih okoliščin.

► Reakcija na krizo, ki je bila zagotovljena z uporabo instrumentov na ravni Skupnosti (EU proračun in Skladi), je po mnenju EK ocenjena kot hitra, fleksibilna in izdatna. Dopolnjujejo jo povečana posojilna dejavnost EIB, podpora EBRD za dostop (še posebej SME) do virov financiranja in javno- zasebna partnerstva pod okriljem EK.

► **Izhod iz krize naj bi spremljal aktivni program strukturnih reform**. Ena izmed ključnih prioritet EERP je zagotoviti skladnost kratkoročnih protikriznih ukrepov s cilji dolgoročnih reformnih prizadevanj - in sicer v smislu zagotavljanja prehoda EU k vključujočemu, nizko-ogljicnemu in na znanju temelječemu gospodarstvu. Razpoložljiva sredstva je potrebno usmerjati k v prihodnost usmerjenim področjem kot so: izobraževanje za razvoj znanj in veščin, boljše zadovoljevanje na trgu

² Začasno delno subvencioniranje delovnega časa so pogosto podpirali instrumenti Evropskega socialnega sklada za usposabljanje, izobraževanje in prekvalifikacijo. Vzporedno so DČ delovale preventivno in krepile programe APZ ter dodatno podpirale programe vseživljenjskega učenja ter razvoja znanja in spretnosti.

³ Ukrepi dohodkovne podpore gospodinjstvom so prispevali k ohranjanju kupne moči socialno ogroženih skupin prebivalstva, preprečili revščino in socialno izključenost.

⁴ Javni dolg na ravni EU se bo po ocenah v l. 2010 približal 80% BDP - za skoraj 20 o. t. več kot leta 2008.

⁵ Podrobnejši prikaz je razviden iz izvirnega dokumenta »Progress report on the implementation of the EERP«.

dela izraženih potreb, raziskave in inovacije, okolju prijazne tehnologije, učinkovita uporaba resursov in obnovljivih virov energije, izgradnja infrastrukture pametnih omrežij.

Pomembno je, da se investicije povezujejo z aktivnim programom strukturnih reform na način, ki bo pomagal omiliti negativen vpliv krize na potencialni proizvod in s tem 'olajšal' konsolidacijo javnih financ. Reforme, ki jih je mogoče izvesti 'brez stroškov' bi morale predstavljati posebno prioriteto⁶. Investicije in strukturne reforme, ki bodo oblikovane s ciljem spodbujanja razvoja vključujočega, na znanju temelječega, zelenega in bolje povezanega gospodarstva (ki bo temeljilo na principih pravičnosti, varnosti in možnostih za vse) bodo prispevale k reševanju dolgoročnejših izzivov kot so klimatske spremembe in spodbujanje gospodarske rasti za več in boljša delovna mesta. Javna razprava na temo predloga »EU2020 Strategije« pravkar potekajo.

2. MEDNARODNE USMERITVE IN KOORDINACIJA IZHODNIH STRATEGIJ

Za leto 2010 ocene mednarodnih organizacij (OECD⁷, IMF⁸, EK⁹) kažejo na znake okrevanja gospodarstva in postopne rasti, ki pa bo še vedno neenotna, šibka in odvisna od znatnih javnih spodbud. Obstajajo še velika tveganja ponovnega negativnega obrata. Napovedi kažejo, da bo rast v prihodnje ostala na nizki ravni, prav tako inflacija. Kljub rasti pa se predvideva, da **bo stopnja brezposelnosti še narasla**, obstajajo pa tudi tveganja t.i. »rasti brez zaposlovanja«. Prevladuje mnenje, da bi prezgoden umik državnih ukrepov lahko ogrozil okrevanje, in da je potrebno izjemne ukrepe ohraniti, dokler ne bo jasnih znakov o trajnem okrevanju. K ponovnemu zagonu bodo prispevali tudi pozitivni učinki mednarodne trgovine, ki se krepi celo hitreje od pričakovanj.

Tabela 1: Napovedi mednarodnih institucij glede ključnih makroekonomskih kazalcev

	2009			2010		
	IMF okt09	EK nov09	OECD nov09	IMF okt09	EK nov09	OECD nov09
Realna rast BDP v %						
EMU	-4,2	-4,0	-4,0	0,3	0,7	0,9
ZDA	-2,7	-2,5	-2,5	1,5	2,2	2,5
Slovenija	-4,7	-7,4	-7,9	0,6	1,3	2,7
Nemčija	-5,3	-5,0	-4,9	0,3	1,2	1,4
Inflacija v % (y-o-y)						
EMU	0,3	0,3	0,2	0,8	1,1	0,9
ZDA	-0,4	-0,5	0,2	1,7	0,8	1,4
Slovenija	0,5	0,9	0,7	1,5	1,7	1,1
Nemčija	0,1	0,3	0,2	0,2	0,8	1,0
Stopnja brezposelnosti (%)						
EMU	9,9	9,5	9,4	11,7	10,7	10,6
ZDA	9,3	9,2	9,2	10,1	10,1	9,9
Slovenija	6,2	6,7	n.a.	6,1	8,3	n.a.
Nemčija	8,0	7,7	7,6	10,7	9,2	9,2
Saldo sektorja država (% BDP)						
EMU	-6,2	-6,4	-6,1	-6,6	-6,9	-6,7
ZDA	-12,5	-11,3	-11,2	-10,0	-13,0	-10,7
Slovenija	n.a.	-6,3	-7,7	n.a.	-7,0	-5,5
Nemčija	-4,2	-3,4	-3,2	-4,6	-5,0	-5,3

Vir: IMF, OECD, EK

⁶ Kot na primer odprava in zmanjšanje administrativnih ovir za izboljšanje poslovnega okolja, investicije za izboljšano energetske učinkovitost (primer »pravočasne investicije « oz tim. »up-front investments«).

⁷ OECD Economic Outlook No.86, November 2009, povzetek dostopen na: www.oecd.org/oecdEconomicOutlook

⁸ IMF World Economic Outlook, October 2009, dostopen na: www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2009/02/pdf/text.pdf

⁹ EC European Economic Forecast - autumn 2009 dostopna na:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16055_en.pdf

Zaradi visoke prepletenosti globalnega gospodarstva in čezmejnih učinkov tako krize kot tudi protikriznih ukrepov je potrebna velika usklajenost in mednarodna koordinacija ekonomskih politik in še posebej izhodnih strategij na fiskalnem področju. IMF je predlagal in opredelil sedem načel¹⁰ za koordiniran pristop k izhodnim strategijam, ki naj bi pripomogle k močni, vzdržni in uravnoteženi gospodarski rasti. Z namenom doseganja čim boljših učinkov in večje koordinacije ekonomskih politik za izhod iz krize pa pogovori potekajo tudi na globalni ravni v okviru skupine najbolj razvitih in hitro rastočih držav G20.

2.1 Ekonomske politike

a) Fiskalna politika. Po mnenju IMF in OECD¹¹ je fiskalna konsolidacija prva prioriteta, saj monetarna politika lahko ohranja le določeno fleksibilnost. Pripraviti je potrebno srednjeročno strategijo **zmanjševanja strukturnega deficita** še bolj pomembna pa je zagotovitev **vzdržnosti javnega dolga**. Projekcije kažejo, da bi OECD države morale začeti z umikom fiskalnih ukrepov v letu 2011. Poudarjen je pomen jasnih pravil (npr. fiskalnega pravila pri izdatkih) in prilagoditve njihove strukture glede na prioritete.

Svet EU za ekonomske in finančne zadeve (ECOFIN) je v oktobru 2009 sprejel načela izhodnih strategij za fiskalne spodbude: (i) koordinacija bo potekala znotraj proračunske ureditve EU kot jo določa revidirani Pakt stabilnosti in rasti, (ii) pravočasen umik fiskalnih (finančnih) spodbud; upošteva je indice EK o krepitvi okrevanja gospodarstva na vzdržen nivo naj bi države članice EU začele izvajati fiskalno konsolidacijo najkasneje v letu 2011 pri čemer naj se upoštevajo njihove specifične ekonomske razmere. (iii) ambiciozni program fiskalne konsolidacije, ki naj bi bila v strukturnem smislu večja od 0,5% BDP letno (iv) krepitev nacionalnih proračunskih okvirov. Za povečanje produktivnosti je nujna pospešitev strukturnih reform. Ta načela se morajo odraziti v programih stabilnosti in konvergence, ki jih bodo države članice posredovale EK do konca januarja 2010.

b) Strukturna politika. Z okrevanjem gospodarstva bodo postopno ukinjene subvencije za spodbudo proizvodnje in ohranjanje delovnih mest ob hkratnem povečanju ukrepov **aktivne politike zaposlovanja**, ki spodbujajo iskanje zaposlitve, izobraževanje. S tem bi preprečili, da bi ciklična brezposelnost postala strukturna. Nujni so strukturni ukrepi, ki bi pomembno olajšali fiskalno konsolidacijo, tudi takojšen umik programov, ki niso zadovoljivi; med strukturnimi prilagoditvami sta posebej izpostavljeni **pokojninska reforma** in **reforma zdravstvenega sistema**, ki na kratki rok ne vplivata negativno na agregatno povpraševanje imata pa dolgoročne pozitivne učinke na javne izdatke. OECD priporoča izvedbo/začetek reform ravno v kriznem času. V okviru EU bi k temu lahko pripomogla tudi nova razvojna strategija za rast in zaposlovanje po letu 2010 (oz. EU2020) z jasnimi cilji in indikatorji. Fokus se mora premakniti na izvedbo, na raven operacionalizacije.

c) Finančna politika. Pozorno je potrebno spremljati dogajanje na finančnih trgih in stremeti k **finančnem prestrukturiranju** in **sanaciji bančnih bilanc**. Postopno bo potrebno ukiniti začasne krizne jamstvene sheme za banke oz. spremeniti pogoje na tak način, da bodo postale tržno nezanimive in bodo banke iskale druge alternative financiranja. Tudi državna jamstva za depozite bodo postopno umaknjena, kar bo tudi zahtevalo mednarodno koordinacijo, saj države ne bodo želele same ukinjati tovrstnih spodbud in ogroziti konkurenčnosti domačega finančnega sistema. Evropski svet za finančne zadeve ECOFIN poudarja pomen sanacije bančnih bilanc in poziva Odbor evropskih bančnih nadzornikov (CEBS), da vsaj na šest mesecev izda podatke o stabilnosti bilanc bančnega sistema, predvsem kvaliteto sredstev in ustreznost kapitala, informacije glede odvisnosti bank EU od javne podpore in količine kapitala namenjene za kreditiranje. Poudarja pomen koordinirane in

¹⁰ Prispevek je dostopen na spletni strani <http://www.imf.org/external/np/g20/110709.htm>

¹¹ OECD Economic Outlook št. 86, november 2009: Srednjeročni načrti glede javnofinančne konsolidacije

transparentne strategije postopnega **ukinjanja različnih javnih shem za finančni sistem**, da bi preprečili negativno prelivanje med državami. Koordinirana strategija naj bi temeljila na (i) primernih spodbudah za vrnitev h konkurenčnemu trgu, (ii) *ex-ante* izmenjavi informacij o namenih umika shem, ki jih bo zbirala evropska komisija, (iii) transparentnosti do javnega in privatnega sektorja (iv) oceni stabilnosti finančnega sistema. Časovni okvir umika shem mora upoštevati stabilnost makroekonomskega in finančnega sistema, delovanje kreditnih poti, oceno systemskega tveganja in postopnega procesa umika s strani bank, pa tudi različno stanje v državah članicah. Umik javnih spodbud finančnemu sistemu bi se moral začeti s postopnim umikom jamstvenih shem, upoštevati je potrebno pravni okvir (še posebej pravila državnih pomoči) in legitimne interese držav, da čim bolj zmanjšajo potencialno izgubo javnih sredstev.

d) Monetarna politika. Mednarodne institucije pričakujejo, da se bodo **obrestne mere** ohranjale na skoraj ničelni stopnji večji del leta 2010¹², proces normalizacije obrestnih mer pa se bo verjetno začel v drugi polovici 2010, v odvisnosti od umika ukrepov, ki spodbujajo agregatno povpraševanje. Vrnitev na »naravno« raven obrestnih mer bo odvisna tudi od inflacije: prezgodnji umik bi lahko povzročil nevarnost deflacije, prepozen pa pretirano rast sredstev. Centralne banke so v času krize uvedle tudi številne **nekonvencionalne ukrepe** za povečanje likvidnosti na finančnih trgih in lajšanje kreditne aktivnosti. Tudi te ukrepe bo potrebno postopno in koordinirano umakniti, hkrati se bodo morale odločiti, kako ravnati z dolgoročnimi sredstvi (predvsem vrednostnimi papirji)¹³, ki so jih v času krize odkupovale od bank. Pozornost je potrebna tudi pri gibanju **deviznih tečajev**, saj sta v zadnjem času depreciirala tako ameriški dolar kot tudi kitajski juan, evro pa se je okrepil, zaradi večjega pritoka kapitala v hitro rastoča gospodarstva pa se nadaljuje tendenca kopičenja deviznih rezerv. V območju evra je monetarna politika v pristojnosti Evropske centralne banke (ECB), ki je neodvisna institucija, zato imajo nacionalne oblasti lahko le posreden vpliv na njeno politiko preko svojih predstavnikov v različnih delovnih telesih Evrosistema, sodelujejo pa tudi v okviru Sveta EU.

2.2 Institucionalne prilagoditve

Poleg splošnih ekonomskih ravnovesij bodo izhodne strategije morale poseči tudi na ureditev drugih področij, ki izboljšujejo institucionalno okolje ter lahko pomagajo pri krepitvi rasti in zmanjšujejo prihodnja tveganja za krizo.

a) Ureditev finančnega nadzora se je pokazala kot ena večjih systemskih pomanjkljivosti, ki je pripomogla h globini in razmahu krize. Voditelji na svetovni ravni so si v okviru G20 zastavili ambiciozne cilje na tem področju, Evropska komisija pa je že predstavila ukrepe s področja reforme finančnega nadzora, katerih cilj je okrepiti makro- in mikro-bonitetni nadzor v EU ter vzpostaviti sistem jasnih in nedvomnih opozoril o možnih virih tveganj. Ključni elementi predlagane reforme so krepitev nadzora finančnih institucij, vzpostavitev enotnih tehničnih pravil, identifikacija tveganj v zgodnji fazi, skupno ukrepanje v izrednih razmerah ter posredovanje v sporih med nacionalnimi nadzorniki. Ustanovljen je Evropski odbor za systemska tveganja (ESRB) in Evropski sistem finančnih nadzornikov (ESFS), ki ga bodo sestavljali nacionalni nadzorniki in tri nove institucije evropskega nadzora za bančništvo, vrednostne papirje in zavarovanja ter pokojninska zavarovanja, ukvarjal pa se bo z nadzorom posameznih institucij.

b) Odprava pomanjkljivosti korporativnega upravljanja – tako zasebnih kot državnih podjetij – je nujna v izogib prihodnjim tveganjem. Prevetriti je treba področja kot so nagrajevanje menedžmenta, imenovanja in odgovornosti nadzornih svetov in uprav, pravice delničarjev itd. To velja predvsem za pravočasna in verodostojna razkritja skladna z mednarodno priznanimi računovodskimi in revizijskimi

¹² ECB je v letu 2009 postopno znižala svojo referenčno obrestno mero na 1%, na najnižjo raven doslej.

¹³ ECB je od bank odkupovala predvsem krite obveznice, ki so jih izdale banke.

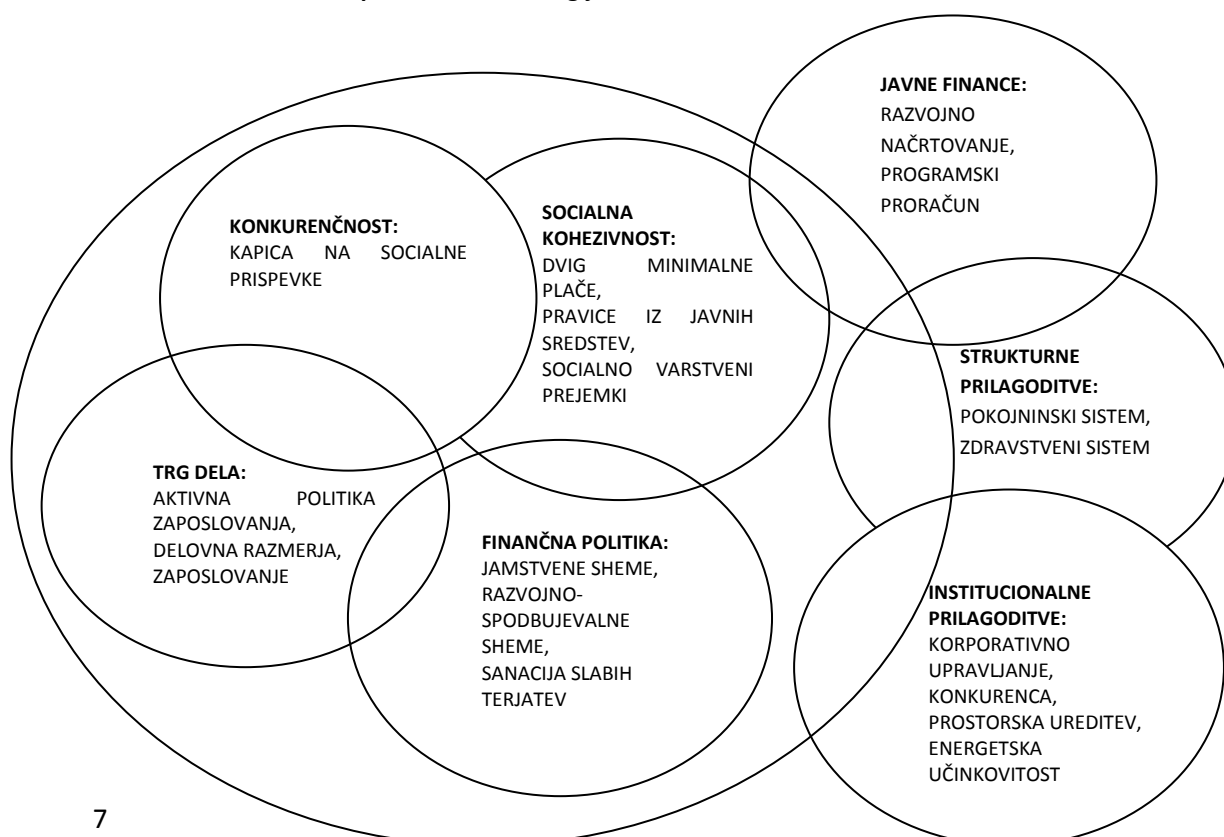
standardi ter nefinančnim poročanjem, priznavanje pravic deležnikov, obveznosti in odgovornosti upravnih in nadzornih odborov podjetij, ločitev vloge države kot lastnice podjetij in regulatorja trga, zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev za podjetja v državni in zasebni lasti, implementacija pravic manjšinskih delničarjev, opredelitev odgovornosti članov uprav in nadzornih svetov, ter mehanizme za zagotavljanje nadzora nad uspešnostjo opravljanja nalog in sankcij v primeru kršitev.

c) **Skrb za krepitev konkurence** in nadzor nad njenim morebitnim omejevanjem je še posebej v kriznih razmerah pokazala povečano potrebo za učinkovito delovanje institucij na tem področju, tako z vidika vodenja politike konkurence kakor tudi z vidika nadzora. Nekaterne države so za premostitev krize uvedle ukrepe, ki so neposredno pomagali posamezni industriji, kar bi na daljši rok izkrivljalo konkurenco. Umik teh ukrepov bo zagotovo imel tudi zunanje učinke, ki jih bo čutilo tudi slovensko gospodarstvo. Podobno bodo postopoma ukinjene tudi druge neposredne subvencije podjetjem npr. subvencioniranje obrestnih mer, subvencioniranje skrajšanega delovnega časa ter za delavce na čakanju. Vsi ti ukrepi dolgoročno neugodno vplivajo na delovanje trgov in posledično ovirajo konkurenco. Kot izhodne strategije na tem področju se priporočajo ukrepi, ki zmanjšujejo ovire za vstop (tudi npr. na trgu dela), lažji dostop do finančnih sredstev, dostop do informacij glede tveganj, bonitet, pogojev financiranja itd.

3. SLOVENSKA IZHODNA STRATEGIJA 2010-2013

Izhodna strategija je zasnovana kot kombinacija ukrepov ekonomske politike in strukturnih sprememb, ki naj ob zagotavljanju fiskalne vzdržnosti lajšajo socialni položaj najšibkejših in krepijo konkurenčnost gospodarstva. Za učinkovitejše delovanje trgov in sistema javne uprave so kot del izhodne strategije predvidene tudi institucionalne spremembe. Ena ključnih nalog strategije je zagotoviti skladnost kratkoročnih protikriznih ukrepov s cilji dolgoročnih strukturnih prilagoditev v smislu zagotavljanja prehoda v nizko-ogljico in na znanju temelječe gospodarstvo.

Slika 2: Povezanost ukrepov izhodne strategije

Za uspešnost izhoda iz krize je nujna tudi izvedba institucionalnih strukturnih prilagoditev in sprememb, ki jih je vlada sprejela oktobra 2009¹⁴. S strukturnimi prilagoditvami v letih 2010 in 2011 želimo **dosegati cilje posameznih politik in so nujno dopolnilo programskemu proračunu**, ki je usmerjen k dosežkom.

3.1 Konsolidacija javnih financ

3.2.1. Fiskalno pravilo in spoštovanje pakta stabilnosti in rasti

Posledice gospodarske in finančne krize se izrazito kažejo v javnih financah, kjer zaradi upada gospodarske aktivnosti beležimo izrazito **zmanjšanje prihodkov** (predvsem davčnih). Na drugi strani pa so se v letu 2009 zaradi delovanja avtomatičnih stabilizatorjev (sredstva za brezposelne...) in izvajanja diskrecijskih fiskalnih ukrepov (subvencije,...) izrazito **povečali javnofinančni odhodki**. Primanjkljaj sektorja država po denarnem toku je tako v prvih devetih mesecih leta 2009 po oceni dosegel 5,7% BDP¹⁵. Glede na napovedi bo javnofinančni primanjkljaj v letu 2010 še 5,6-odstoten. **Javni dolg**, se je v letu 2009 izrazito povečal, in bo v letu 2010 po sedanjih ocenah dosegel blizu 37% BDP. Ta delež v mednarodnih primerjavah sicer ni med višjimi, vendar je konsolidacija potrebna tudi zaradi servisiranja stroškov (plačila obresti) dolga in potrebne pokojninske reforme.

Tabela 2: Gospodarska rast in javnofinančni saldo - mednarodna primerjava

		2005	2006	2007	2008
Slovenija	Rast BDP v %	4,5	5,8	6,8	3,5
	Javnofinančni saldo v % BDP	-1,4	-1,3	0,0	-1,8
Slovaška	Rast BDP v %	6,7	8,5	10,6	6,2
	Javnofinančni saldo v % BDP	-2,8	-3,5	-1,9	-2,3
Finska	Rast BDP v %	2,8	4,9	4,2	1
	Javnofinančni saldo v % BDP	2,8	4,0	5,2	4,5
Švedska	Rast BDP v %	3,3	4,2	2,5	-0,2
	Javnofinančni saldo v % BDP	2,3	2,5	3,8	2,5
Velika Britanija	Rast BDP v %	2,2	2,9	2,6	0,6
	Javnofinančni saldo v % BDP	-3,4	-2,7	-2,7	-5,0

Vir: Eurostat, November 2009

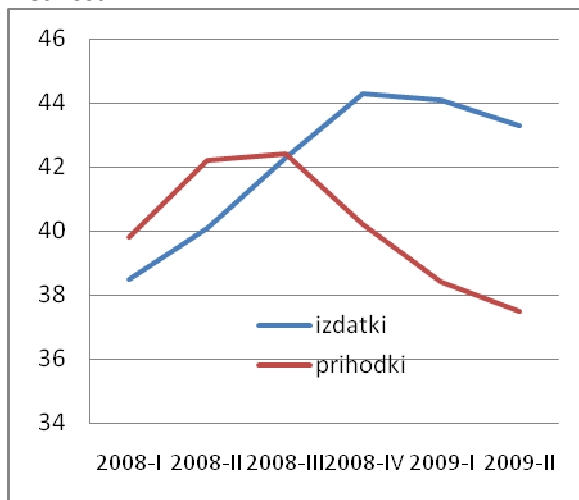
Na dolgoročne fiskalne posledice krize bodo vplivali tako začetno fiskalno stanje pred izbruhom krize, globina in trajanje krize ter izvajanje protikrizne fiskalne politike. Poslabševanje tekočega fiskalnega stanja v obdobju pred krizo je bilo nekoliko zabrisano zaradi visoke gospodarske rasti preko delovanja avtomatičnih stabilizatorjev (manj nadomestil za brezposelne, večanje davčnih prilivov). Dejstvo je, da je Slovenija v času pred krizo po gospodarski rasti prehitela povprečje držav evro območja za približno štiri odstotne točke, medtem ko je v javnofinančnem primanjkljaju glede na evro območje za pol odstotne točke zaostajala.

¹⁴ Strukturne prilagoditve v letih 2010-2011, Vlada RS, oktober 2009

¹⁵ SURS, Četrtni nefinančni sektorski računi 3. Četrtnetje 2009, 30. 11. 2009

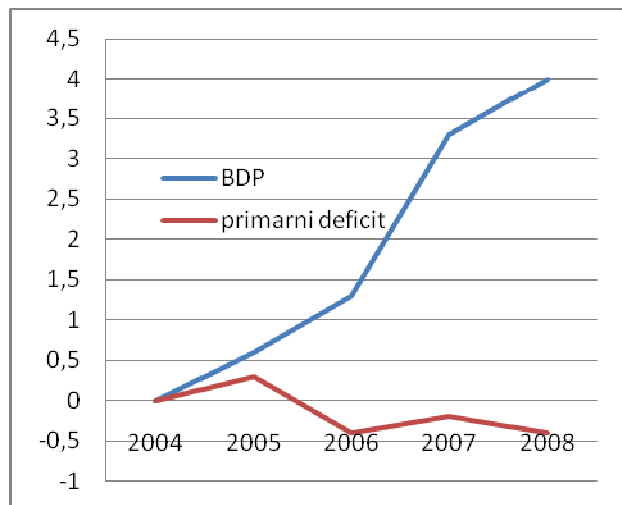

Slika 3: Gibanje javnofinančnih prihodkov in odhodkov v času krize, v % BDP, sezonsirane vrednosti

Vir: Gospodarska gibanja EIPF, Oktober 2009

Slika 4: Kumulativne razlike med Slovenijo in evro območjem v BDP in deficitu

Opomba: BDP: diferenca v rasti BDP (odstotne točke); deficit: diferenca v primarnem deficitu (v % BDP); kumulativno povečanje (na 2004) razlik med Slovenijo in evroobmočjem
Vir: Gospodarska gibanja EIPF, Oktober 2009

Evropska komisija je v skladu s pravili Pakta stabilnosti in rasti v letu 2009 sprožila **postopek zaradi presežnega primanjkljaja** proti večini držav EMU, tudi proti Sloveniji¹⁶. Slovenija mora znižati presežni primanjkljaj na raven pod 3% BDP do leta 2013, ukrepe pa bi morala začeti izvajati v letu 2010. Za doseg tega cilja bi morala zmanjševati primanjkljaj po 0,75 do 1% BDP letno v tem obdobju. Slovenijo je EK opozorila na problem vpliva staranja na vzdržnost javnih financ. Tudi tveganja, ki izhajajo iz shem za stabilizacijo finančnega sektorja (jamstvenih shem...), bi lahko imela negativen učinek na dolgoročno vzdržnost javnih financ. Ob tem bi morala povečati nadzor nad javnimi izdatki, tudi z načrtovanim izboljšanjem proračunskega okvira.

Glavni cilj fiskalne politike v Sloveniji je **določitev ustreznega obsega in strukture javne potrošnje** in zagotavljanje njihove **učinkovitosti**. Posledično se lahko izboljša tudi kakovost javnih financ v smeri zmanjšanja javnofinančnega primanjkljaja in javnega dolga. Izboljšanje stanja javnih financ je do določene mere možno tudi z prilagoditvami na strani virov, (npr. dvig DDV), vendar je to smiselno le ob hkratni reformi izdatkovne strani proračuna. Način za doseg tega cilja je določitev zgornje meje javnofinančnih odhodkov, v odvisnosti od rasti potencialnega BDP, z uporabo **fiskalnega pravila**. Dosledna uporaba pravila (i) omogoča kontrolirano rast oziroma relativno zaostajanje rasti javnofinančnih odhodkov za rastjo prihodkov, (ii) preprečuje čezmerno potrošnjo države, (iii) zmanjšuje dolg in stroške servisiranja dolga, (iv) povečuje fiskalno kredibilnost in (v) zmanjšuje prociklično naravo fiskalne politike.¹⁷

¹⁶ Poročilo EK za Slovenijo je dostopno na http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15941_en.pdf

¹⁷ Proračunski memorandum 2010-2011, str. 17

Predlog 1: Določitev odhodkov državnega proračuna

Sprejeti proračunski memorandum s pomočjo fiskalnega pravila določa zgornjo mejo proračunskih odhodkov za leta 2010-2013. Zaradi učinka avtomatičnih stabilizatorjev, delovanja diskrecijskih ukrepov in cikličnega gibanja prihodkov in odhodkov je Ministrstvo za finance sredi decembra 2009 pripravilo nove scenarije gibanja proračunskih prihodkov in odhodkov.

Odhodki državnega proračuna

v 000 EUR	2010	2011	2012	2013
A. Fiskalno pravilo*	9.055.059	9.042.770	9.042.192	9.043.577
B. Spontani scenarij **	9.047.448	9.111.786	10.230.068	10.246.077
C. Ciljni scenarij**	9.047.448	9.079.944	9.643.217	9.612.497
RAZLIKA				
A. minus B.	7.611	-69.016	-1.187.876	-1.202.500
A. minus C.	7.611	-37.174	-601.025	-568.920

*Proračunski memorandum, 2010-2011

**Delovno gradivo MF, 17. 12. 2009

Spontani scenarij kaže, da bi brez spremembe politik proračunski odhodki že v letih 2012 in 2013 presegli s fiskalnim pravilom določeno zgornjo mejo za okrog 1,2 milijardi evrov letno. Z ukrepi, ki jih predlaga in predvideva Ministrstvo za finance bi lahko to stanje izboljšali s prilagoditvami na strani prihodkov in odhodkov v letih 2011 in 2012 za okrog **600 mio evrov letno**.

v MIO EUR	2010	2011	2012	2013
PRIHODKI- SKUPAJ	-7,5	245	265	81
Dvig DDV za 1 o.t		200	200	
Dohodnina dvig splošne olajšave za MP	-26			
Trošarine				
- cigarete	16	40	65	81
- elektrika	3,5			
- kurilno olje		5		
ODHODKI- SKUPAJ			-325	-520
Javna uprava			-50	-50
Javne službe			-30	-30
Pokojnine (nova formula)			-109	-175
Socialno varstvo			-25	-15
Ostalo še ne definirano			-111	-250

Vir: Delovno gradivo MF, 17. 12. 2009

Če bi vlada želela upoštevati s Proračunskim memorandumom 2010-2011 določeno zgornjo mejo javnofinančnih odhodkov v letih 2012 in 2013, bi morala poleg navedenih ukrepov znižati odhodek proračuna še za **dodatnih okoli 600 mio evrov letno**. To bi morali doseči s skrbnim pregledom programov in podprogramov in znotraj njih NRPjev ter na podlagi določenih prioritete doseči zmanjšanje ali ukinitve neučinkovitih in manj prioriteten programov.

Predlog 1a: Ukrepi na davčnem področju za povečanje konkurenčnosti:

- Skupinska obdavčitev iz naslova DDV in davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi omogočila, da skupina pravno neodvisnih oseb, ki so med seboj tesno finančno, ekonomsko in organizacijsko povezane, obravnavajo kot enega davčnega zavezanca.
- Uvedba elementov zelene davčne reforme
- Zeleno javno naročanje

3.1.2. Razvojno načrtovanje, programski proračun in državne razvojne prioritete

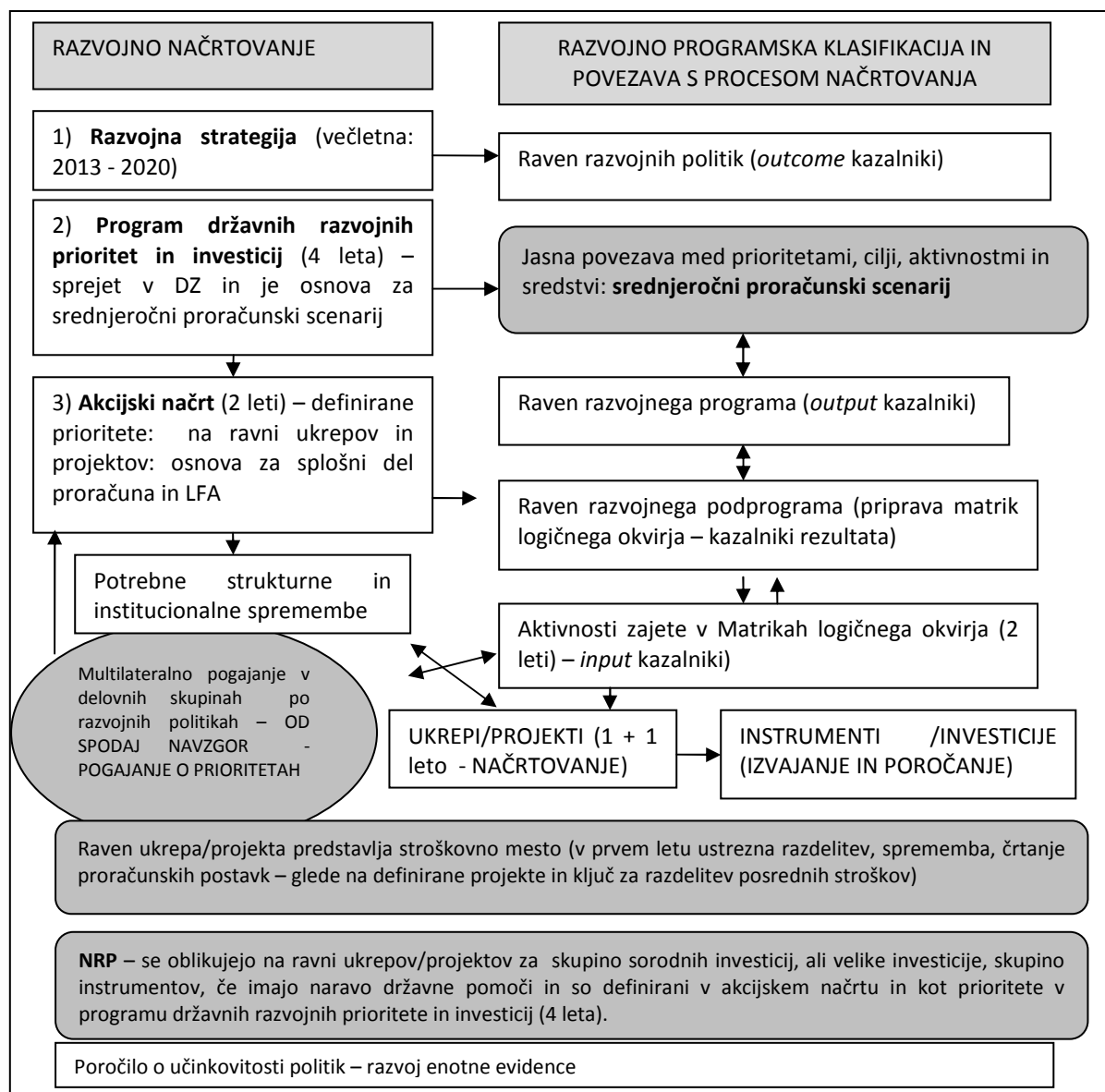
Izvedba strukturnih reform in prerazporeditev javnofinančnih izdatkov glede na prioritete bi morala voditi v hitrejšo rast storilnosti in konkurenčnosti gospodarstva. S spremembo **uredbe o razvojnem načrtovanju** se bo usklajevanje razvojnih politik poenostavilo in zmanjšalo število dokumentov: ob strategiji razvoja se vzpostavi državni razvojni program prioritet in investicij za štiri leta ter dveletni akcijski načrt prioritet in investicij. Sestavljeni bodo iz ovrednotenih prioritet, razvojnih politik, programov in podprogramov ter ukrepov oziroma projektov. Ovrednotenja morajo temeljiti na jasnih evalvacijah posameznih programov na podlagi ekonometričnih modelov in znanstvenih metod. Oba dokumenta bosta osnova za opredelitev javno finančnih izdatkov v obliki proračunov. Vpeljano delo po delovnih skupinah vzpostavljenih po razvojnih politikah bo formalizirano in določila se bo metoda za ugotavljanje prioritet ter s tem določanja strukture javnih financ. S tem se bo še okrepila **neposredna povezanost razvojnega načrtovanja s proračunskim oziroma povezanost ciljev s sredstvi**, kar je tudi osnovni cilj programskega proračuna. Okrepilo se bo delo na spremljanju učinkovitosti in ustreznosti evalvacij, kar bo vložek za določanje prioritet. Hkrati se bo nadaljeval razvoj programsko usmerjenega proračuna, tako v tehničnem smislu, kot v smislu načrtovanja in izvajanja. V ta namen se bo spremenil tudi zakon o javnih financah in drugi povezani predpisi.

Program državnih razvojnih prioritet in investicij (DRPI) bo srednjeročni izvedbeni dokument razvojnega načrtovanja, ki bo natančneje definiral in finančno ovrednotil razvojne prioritete na ravni vseh razvojnih politik in posamezne razvojne politike. Na osnovi Programa državnih razvojnih prioritet in investicij se bodo pripravili načrti razvojnih programov, ki bodo lahko določeni za državno prioriteto, v kolikor bodo bistveno prispevali k izpolnjevanju ciljev Strategije razvoja Slovenije. V DRPI se bodo smiselno umestile tudi potrebe iz sprejetih regionalnih razvojnih programov (v kolikor so nacionalne prioritete) ter posamezni projekti Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007–2013.

Sprejete strateške usmeritve in razvojne prioritete SRS bo DRPI operativno razdelal na indikativno finančno ovrednotene programe/podprograme, pri čemer bo upošteval tudi vse druge dokumente razvojnega načrtovanja, ter bo za njih predvidel tudi ustrezne (nacionalne in mednarodne, javne in zasebne) vire financiranja. DRPI bo instrument za prevedbo strateških usmeritev v konkretne in s proračunskimi možnostmi skladne razvojno-investicijske projekte ali ukrepe.

Učinkovitost programa DRPI se bo preverjala letno s Poročilom o učinkovitosti razvojnih politik, ki ga bo pripravil SVREZ vsako leto do 15. aprila, pri čemer se bo ocenjevalo tako učinkovitost politik, programov in podprogramov s finančnega vidika in vidika uresničevanja ciljev, kot tudi uspešnost in učinkovitost zagotavljanja in porabe različnih virov financiranja. Ministrstvo za finance pa bo vsako leto pripravilo do 15. marca poročilo o učinkovitosti izvajanja razvojno usmerjenega programskega proračuna. V poročilu bo preverilo doseganje kazalnikov v okviru dejavnosti na ravni razvojnih podprogramov ter preverilo usklajenost med predlagatelji finančnih načrtov.

Slika 5: Razvojno načrtovanje, povezava s proračunom

Predlog 2: Delo v skupinah z namenom načrtovanja in programskega znižanja javnofinančnih odhodkov

Zaradi fiskalne konsolidacije in povezave z razvojnim načrtovanjem bo vsebinsko potrebno povezati prioritete razvojnih politik z javnofinančnimi zmožnostmi in na podlagi tega prilagajati odhodke na ravni razvojnih podprogramov, programov in politik. V ta namen je potrebno izvesti naslednje korake:

1. **Pričetek priprave DRPI;** SVREZ bo pripravil osnovo na podlagi obstoječih logičnih matrik in prioritet, ki so jih pripravile delovne skupine v letu 2009. Na osnovi tega mora slediti usklajevanje o prioritetah, čiščenje in definiranje ukrepov in projektov (to pomeni natančno določitev dejavnosti v matrikah logičnega okvirja) na ravni delovnih skupin.
2. **V delovnih skupinah** (glede na novo definirane ukrepe in projekte) sledi prilagajanje proračunskih postavk, pregled in prevetritev NRP-jev (skupine) za koncentracijo sredstev za enak namen pri razvojnih podprogramih.

3. Istočasno se preverja tudi **administrativne stroške delovanja sistema** in njihovo povezanost z na novo definiranimi ukrepi. Postopoma se začanja vpeljevati stroškovna mesta kot funkcionalno zaokrožene celote povezane z razvojnim podprogramom, opredli se ključne, nosilce za delitev posrednih stroškov.
4. Resorji v delovnih skupinah pripravijo **poročila o izvajanju aktivnosti na ravni matrik logičnega okvirja** (izhodiščno stanje 2008, končno stanje 2009, kjer možno –»*performance report*«), le ti služijo v letu 2010/2011 kot prva podlaga za predloge krčenja dejavnosti na ravni podprogramov, programov.
5. Za kakovostnejše določanje prioritet v letih 2012 in 2013 je potrebno **poziv za CRP-e usmeriti le v evalvacije** (»*strategic review*« na politiko oz. evalvacije posameznih programov), kajti javnofinančni izdatki se bodo morali še nadalje krčiti.

Predlogi razvojnih prioritet po razvojnih politikah:

1. Na področju spodbujanja **podjetništva in konkurenčnosti** je pomembno zagotoviti ustrezne finančne vire za rast MSP ter zagotoviti učinkovite in ciljno usmerjene storitve za podporo podjetništvu, razvijanja poslovnega okolja, inovativnosti in kreativnosti. Prioritete na tem področju so predvsem naslednje:
  - začetne spodbude za novonastala podjetja ter za rast podjetij,
  - spodbujanje internacionalizacije slovenskih podjetij in tujih neposrednih investicij,
  - razvoj obstoječih subjektov podpornega okolja in financiranje izvajanja nalog splošnega pomena v okviru podpornega okolja,
  - izvajanje programov čezmejnega, transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja, ki največ pripomorejo h gospodarski rasti.
2. V naslednjem obdobju bo potrebna **prenova visokega šolstva in izboljšanje učinkovitosti vlaganj v raziskovalno in razvojno dejavnost** ter kakovost dosežkov. Na podlagi priporočil Sloveniji za izvajanje Lizbonske strategije (jasnejša povezava in vloga v trikotniku znanje – gospodarstvo – znanost) bo potrebno povečanje vlaganj v tehnologijo in znanost, zlasti za gospodarstvo, za uspešen razvoj Slovenije je izrednega pomena tudi razširjanje uporabe informacijske komunikacijske tehnologije. Prioritete na področju visokega šolstva, znanosti in tehnologije so predvsem naslednje:
  - podpora tehnološkim razvojnim projektom in informacijski družbi,
  - človeški viri v podporo znanosti, tehnološkemu razvoju in visokemu šolstvu,
  - učinkovito visoko šolstvo.
3. Za **povečanje zaposlenosti** bo potrebno učinkovito izvajati aktivno politiko zaposlovanja, zagotoviti učinkovito delovanje institucij na trgu dela ter zagotoviti potrebne spremembe na področju pravne ureditve. Prioritetno je potrebna:
  - aktivacija vseh mladih brezposelnih,
  - vključevanje vseh skupin starejših brezposelnih,
  - usposabljanje in izobraževanje zaposlenih,
  - ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest.
4. Zaradi pomembnosti **izobraževanja in usposabljanja** pri ustvarjanju ekonomskih, socialnih in drugih rezultatov v družbi je potrebno zagotoviti kakovost vzgojno izobraževalnega sistema na vseh ravneh. V tem okviru je potrebno zagotoviti tudi spodbudno okolje za ohranjanje in razvoj

slovenske kulture, umetnosti in jezika. Na področju izobraževanja, športa in kulture so prioritete naslednje:

- povečevanje vključenosti otrok v predšolsko vzgojo, zlasti drugega starostnega obdobja,
- izboljšanje kakovosti in usposobljenosti strokovnih delavcev v izobraževalnem sistemu,
- spodbujanje sodobne, prodorne in času prilagajene ustvarjalne prakse (urbana kultura, avdiovizualne vsebine, arhitektura, ples, oblikovanje).

5. **Prometna politika** daje smernice za racionalnejše in kvalitetnejše prometne storitve. V prihodnje bodo aktivnosti usmerjene v izboljšanje infrastrukture potniškega prometa in preusmeritev potnikov iz individualnega cestnega prevoza. Prav tako je pomembno izvajanje ukrepov učinkovite rabe energije v prometu z namenom zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, izvajanje ukrepov na cestni infrastrukturi za nemoteno in varno odvijanje prometa ter varnost udeležencev v prometu. Prioritetne investicije so naslednje:

- železniški promet in infrastruktura,
- cestni promet in infrastruktura,
- oblikovanje enovitega prometnega modela (v prvi fazi izdelava parcialnih politik za posamezne prometne podsisteme) ter realizacija projekta Integriran javni potniški promet.

6. Na področju **energetike** sta ključnega pomena varna in kakovostna oskrba z energijo, ki je podpora gospodarskemu razvoju ob hkratnem zniževanju emisij toplogrednih plinov ter ob varstvu in ohranjanju naravnega okolja. Prioritete na področju energetike so naslednje:

- realizacija programa izgradnje proizvodnih objektov električne energije, ki izvirajo iz podeljenih koncesij, NEP-a, Operativnega programa zmanjševanja toplogrednih plinov (OPTGP), Akcijskega načrta obnovljivih virov energije (AN OVE),
- posodobitev prenosnega elektroenergetskega omrežja (400 in 220 kV) omrežje,
- spodbujanje proizvodnje električne energije in soproizvodnje iz OVE ter spodbujanje ukrepov za povečanje količine toplote iz OVE v vseh sektorjih.

7. Področje **kmetijstva** je pomembno predvsem z vidika uravnoteženega razvoja podeželja, zagotavljanja kakovostne in varne hrane, ohranjanja narave, preprečevanja onesnaževanja voda, tal in zraka ter prispevek sektorja k prehodu v nizkoogljično, okoljsko učinkovito družbo. Za stabilen trajnostni razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribištva so prioritetni naslednji ukrepi:

- Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega in živilskega sektorja in diverzifikacija podeželskega gospodarstva,
- spodbujanje ekološkega kmetijstva,
- ukrepi za obnovo in negovanje gozdov,
- ukrepi za povečanje prehranske varnosti.

8. Večjo učinkovitost izvajanja **okoljske in prostorske politike** bomo dosegli z učinkovitim delovanjem institucij skozi integracijo okoljskih in prostorskih vidikov v sektorske politike, optimizacijo postopkov priprave prostorske in projektne dokumentacije, okrepljen inšpekcijski nadzor in pospešeno izvajanje upravnih postopkov in upravnega nadzora. Povečati je potrebno vlaganja v tiste dejavnosti, ki bodo prispevale k razvoju podjetništva na »nišnih trgih« t.i. okoljskih tehnologij, povezovanje okoljske učinkovitosti s spodbujanja inovativnosti in povečevanjem dodane vrednosti ter ustvarjanje novih delovnih mest. Prioritete so predvsem naslednje:

- ukrepi za spodbujanje za nacionalne razmere ustrezne racionalne rabe vode,

- ukrepi za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov,
- ukrepi za ohranitev narave in naravnih vrednot v zavarovanih območjih,
- ukrepi za učinkovito vodenje postopkov priprave državnih prostorskih načrtov ter sodelovanje v postopkih priprave prostorskih aktov občin ter nadzor nad zakonitostjo prostorskih aktov občin.

9. **Politika socialne varnosti in zdravstvenega varstva** mora posameznikom in družinam zagotoviti strokovno pomoč in nujne materialne vire za dostojno življenje v primerih, ko si osnovne socialne varnosti ne morejo zagotoviti sami. Na tem področju je potrebno vzpostaviti pregleden, učinkovit in pravičen sistem socialnih transferjev z aktivacijo prejemnikov pomoči. Potrebno je tudi povečanje učinkovitosti in kakovosti zdravstvenega varstva z namenom boljšega zdravljenja in ohranjanja zdravja prebivalstva. Prioritete so predvsem:

- krepitev aktivne oblike socialnega varstva s poudarkom na vključevanju v programe in storitve za povečanje socialne vključenosti in enakih možnosti,
- modernizacija sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja,
- priprava in sprejem zakona o zavarovanju za dolgoletno oskrbo,
- zagotovitev ustreznih zmogljivosti za delovanje primarnega zdravstvenega varstva.

10. Na področju **politike nacionalne varnosti, obrambe in zunanjih zadev** so prioritetna naslednja področja:

- zagotavljanje delovanja obrambnega sistema ter sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- vzdrževanje javnega reda, varovanje državne meje, preprečevanje nedovoljenih migracij, omejevanje različnih oblik kriminalitete,
- zagotoviti obravnavo prometnih nesreč in učinkovito nadzirati cestni promet ter izvajati naloge policije za zmanjšanje števila prometnih nesreč s smrtnim izidom in hudimi telesnimi poškodbami,
- izvajanje gospodarske diplomacije.

11. Za **učinkovitejšo javno upravo** je potrebno bolj kakovostno in učinkovito poslovanje, odprto, gospodarno in pregledno delovanje državnih organov ter usmerjenost k uporabnikom, ključno orodje za doseganje teh ciljev predstavlja e-uprava. Na področju upravljanja sistemov javne uprave so prioritete predvsem:

- operativni in razvojni projekti IKT (zagotavljanje delovanja IKT),
- pobiranje davkov, trošarin in drugih javnih prihodkov,
- vzpostavitev programskega proračuna in ocenjevanje učinkovitosti politik.

12. Z namenom **krepitev institucij pravne države, svobode in varnosti** je potrebno zagotoviti učinkovito delovanje sodišč, vzpostavitev in delovanje Nacionalnega preiskovalnega urada ter izboljšati razmere v zavodih za prestajanje kazni zapora.

- razbremenitev sodišč z uvajanjem alternativnega reševanja sporov,
- dozidava Zavoda za prestajanje kazni Dob in izgradnja ZPKZ Ljubljana,
- intenzivno delovanje na področju pregona kaznivih dejanj s področja gospodarskega ter finančnega kriminala.

3.1.3. Prilagoditev kohezijske politike zahtevam izhodne strategije

V kontekst razvojnega načrtovanja in programskega proračuna se uvršča tudi evropska kohezijska politika, ker sredstva evropske kohezijske politike predstavljajo pomemben **razvojni finančni potencial v času izhoda iz krize**. Po svoji naravi so ta sredstva namenjena sofinanciranju ukrepov, ki so usmerjeni (i) v dvig konkurenčnosti s poudarkom na raziskavah in tehnološkemu razvoju in ustvarjanju spodbudnega okolja za razvoj predvsem malih in srednjih podjetij vključno z zagotavljanjem povratnih oblik financiranja za njihovo delovanje; (ii) ljudi, s poudarkom na njihovem izobraževanju, usposobljenosti in inovativnosti ter spodbudami za njihovo lažje in boljše zaposlovanje ter ustvarjanje delovnih mest z visoko dodano vrednostjo; (iii) v infrastrukturo, ki naj omogoči razvoj konkurenčnosti in zaposlovanja in prispeva k trajnostnemu razvoju in kakovosti okolja in bivanja.

Ker se je ekonomsko in finančno okolje pomembno spremenilo od tistega v katerem so nastajali programski dokumenti, je potrebno presoditi, ali so vsebine, ki naj bi bile podprte v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada in Kohezijskega sklada še vedno tiste, kjer lahko pričakujemo največjo dodano vrednost, ali so predvidene oblike dodeljevanja pomoči najbolj primerne in ali je sistem izvajanja lahko učinkovitejši in postopki preglednejši in dodatno poenostavljeni. Osnovno vodilo pri presoji vsebinske primernosti predstavlja sprejeti proračun za leti 2010 in 2011 in v procesu priprave le tega opredeljeni cilji, prioritete in ukrepi po razvojnih politikah, programih in podprogramih. Poleg tega je pomemben element presoje dosedanje izvajanje posameznih ukrepov in projektov. Ocena realnosti in izvedljivosti napovedi izvajanja za preostalo obdobje je ključna, da bi se zagotovila pravočasna poraba sredstev in ne bi bilo tveganja za trajno izgubo sredstev.

Predlog 3: Prilagoditve Operativnih programov in sprememba pravic porabe

1. Vsebina in/ali alokacija sredstev se prilagodi prioritetam in prednostnim ukrepom kot izhajajo iz sprejetega proračuna za leti 2010 in 2011. Alokacija po letih se prilagodi na način, da bo možno slediti ciljnemu scenariju Programa stabilnosti in izpolnitve zahtev za zmanjšanje primanjkljaja države pod referenčno mejo 3% BDP.
2. Izvede se poenotenje kazalnikov, s katerimi se meri doseganje predvidenih rezultatov in zastavljenih ciljev. S tem se tudi dejansko vpne evropsko kohezijsko politiko v izvajanje državnih razvojnih prioritet in vzpostavi pogoj za celovito spremljanje učinkovitosti njenega izvajanja.
3. Prilagoditve se izvedejo tudi na področjih, kjer organ upravljanja presodi, da ni realno pričakovati pravočasne izvedbe ukrepov in projektov in je tveganje za trajno izgubo sredstev previsoko ali kjer institucije vključene v izvajanje ugotovijo, da sistemi izvajanja niso učinkoviti in ne dajejo predvidenih rezultatov. Razpravlja se o odvzemu »pravice porabe« na podlagi dosedanjih izkušenj in preusmeritvi na povratne oblike financiranja, predvsem portfeljske garancijske sheme za mikro kredite ter quasi- lastniško in dolžniško, t.i. mezzanine financiranje, podrejena posojila (garancije za večje lastniške vložke). Izbor najprimernejše oblike povratnega financiranja se izvede v okviru Programskega odbora za obravnavo in oblikovanje strateških usmeritev SID in drugih razvojnih finančnih institucij, ki aktivno vstopijo v izvajanje kohezijske politike.

V zaostreni javnofinančni situaciji je pomembno, da se poleg prilagoditev operativnih programov redno spremlja njihovo izvajanje in zagotovi zadostno fleksibilnost, ki bo zagotavljala možnosti hitrih vsebinskih in/ali finančnih prilagoditev, v kolikor bi izvajanje pomembno odstopalo od načrtovanega. Na ta način se v največji možni meri zagotovi učinek sredstev evropske kohezijske politike. Predpogoj

za tako fleksibilnost je, da je vlada redno informirala s stanjem izvajanja in potencialnimi odstopanji od načrtovanega.

Predlog 4: Redno mesečno poročanje Vladi RS

o razliki (po proračunskih uporabnikih) med založenimi (odhodki proračuna RS) in povrnjenimi (prihodki proračuna RS) sredstvi, ki ga pripravljata MF in SVLR v sodelovanju s posredniškimi telesi se nadgradi z navedbo razlogov za odstopanja ter aktivnosti za njihovo odpravo in predvidenega roka izravnave. V nasprotnem primeru se sredstva preusmerjajo s pravicami porabe na povratne instrumente, ki zagotavljajo črpanje.

3.2 Finančna politika za razvoj

3.2.1 Prilagoditev instrumentov garancij, jamstvenih shem in drugih oblik državne pomoči

Vlada je za ublažitev krize sprejela jamstvene sheme namenjene stabiliziranju finančnega sistema, spodbujanju kreditne aktivnosti bank in izboljšanju likvidnosti podjetij. Uvedla je jamstvo države za vloge prebivalstva brez omejitve, omogočila dodatno zadolžitev zakladnice v tujini, možnost za dodatno zadolžitev bank z garancijo države v tujini, ter dodatno zadolžitev z garancijo države SID banke v tujini. Za zmanjšanje tveganj bank za kreditiranje podjetij je bila sprejeta jamstvena shema bankam za splošno kreditiranje podjetij. Uvedena je bila tudi jamstvena shema za kreditiranje prebivalstva, ki ima težji dostop ali pogoje za pridobitev oz. odplačevanje kreditov.

S stabilizacijo finančnega sistema in normalnim pritokom likvidnosti pa bo potrebno te ukrepe postopno umakniti oz. spremeniti pogoje glede upravičenosti¹⁸, saj bodo v nasprotnem primeru ohranjali nekonkurenčni pogoji na trgu¹⁹. Umik jamstev bo zaradi učinkov prelivanja zahteval koordinacijo med državami, še posebej na ravni EU.

Predlog 5: Spremembe jamstvenih shem

1. Sprejeti **popravke jamstvene sheme** za kreditiranje podjetij, s katerimi bi odpravili ovire, ki zavirajo njeno delovanje: **odpraviti omejitve glede reprogramiranja kreditov**, ker večina podjetij v Sloveniji trenutno potrebuje reprogramirati svoje obveznosti, in odpravo vezanosti na maso plač.
2. Za posamezna večja podjetja v težavah z **boniteto C**, za katera shema ni osnovni instrument za njihovo financiranje, bi država prek neposrednih jamstev omogočila zadolžitev pri bankah. Ta podjetja bi morala prek osebnih zavarovanj vodilnih in lastnikov jamčiti za uspešnost projektov.
3. Proučiti je treba tudi možnost prilagoditve sheme za **financiranje obratnih sredstev**²⁰ podjetij z ročnostjo krajšo od enega leta oz. uvesti novo shemo za ta namen. Preveriti pa je tudi potrebno ali so obstoječi postopki za pridobivanje jamstev ustrezni in ali so možne **administrativne poenostavitve**.

¹⁸ OECD in IMF svetujeta, da je namesto takojšnje ukinitve bolje spremeniti pogoje za jamstva, da se banke poslužujejo tržno bolj ugodnih pogojev financiranja. Prehitra ukinitve bi lahko povzročila težave, če bi se tržne razmere na bančnih trgih ponovno poslabšale in bi bilo treba sheme na novo uvajati.

¹⁹ Po zakonih o jamstveni shemi je sicer rok za izdajanje jamstev do konca leta 2010.

²⁰ V nekaterih državah EU jamstvene sheme omogočajo financiranje obratnega kapitala, na primer v VB, kjer je vlada uvedla t.i. *Enterprise Finance Guarantee (EFG)* in *Working Capital Scheme (WCS)*. Informacije na <http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/detail?type=CAMPAIGN&itemId=1081831704&r.s=e&r.lc=en&r.i=1081831680&r.t=CAMPAIGN>

4. Pregled uspešnosti **sheme za fizične osebe** in priprava morebitnih popravkov (ciljno skupino, možnost jamstev za že obstoječe kredite, za osebe, ki so izgubile zaposlitev ipd.).

5. Z namenom da bi po umiku teh ukrepov omogočili lažji in preglednejši dostop do financiranja je nujno ustrezno **prestrukturiranje institucij, izvajalskih agencij, ki ponujajo pomoči podjetniškemu sektorju v smeri večjega izkoriščanja finančnih mehanizmov (SID, SPS, TIA, JAPTI, EKOSKLAD...)**²¹.

3.2.2 Koordinacija finančnih instrumentov

Poleg poslovnih bank obstaja kar nekaj finančnih institucij, ki s svojimi produkti (nepovratnih in povratnih sredstev) financirajo poslovanje, investicijske, izvozne in razvojne aktivnosti podjetij: SID Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Javni sklad RS za podjetništvo, Javna agencija RS za podjetništvo in tuje investicije, Javna agencija RS za tehnološki razvoj, Eko sklad, Stanovanjski sklad, Sklad za regionalni razvoj, Agencija za raziskovanje RS itd. Z vidika povečanja finančnega potenciala in doseganja sinergij med različnimi finančnimi instrumenti, ki jih izvajajo javne institucije (skladi, agencije, itd.) in, ki so namenjene financiranju podjetij:

- bo **vzpostavljena koordinacija aktivnosti med navedenimi javnimi institucijami** in podane enotne usmeritve za delovanje,
- koncentracija in povečanje finančnega vzvoda preko centralne institucije,
- pripravljene bodo spremembe modela izvajanja finančnih instrumentov v obliki finančnega inženiringa, kar poleg horizontalnih vsebin pomeni tudi posebne vsebinske instrumente prilagojene tako vsebini kot fazi razvoja podjetij,
- celotna paleta finančnih instrumentov bo vzpostavljena z vidika celovite podpore razvoju in rasti podjetij od nastajajočih podjetij v najzgodnejših fazah, preko zgodnjega delovanja in faze rasti do ekspanzije in sklepanja partnerstev na tujih trgih.

Ustrezni viri financiranja ter dostop MSP do finančnih sredstev predstavljajo enega glavnih spodbujevalcev za njihovo nastajanje, začetno delovanje in še posebej za rast ter razvoj podjetij. Za Slovenijo so še posebej pomembna vsa hitro rastoča podjetja z visoko dodano vrednostjo in usmeritev na storitvene dejavnosti. Visoko-tehnološka podjetja in na splošno tudi podjetja, ki imajo veliko svojega premoženja v obliki neopredmetenih sredstev, pogosto ne izkazujejo pozitivnega finančnega toka, nimajo ustreznih bilanc, sploh nimajo, ali pa nimajo dovolj opredmetenih stalnih sredstev, ki bi lahko služila kot ustrezno jamstvo za zavarovanje kreditov. Njihove naložbe so pogosto usmerjene v ustvarjanje vrednosti podjetja, ki se izkazuje skozi neopredmetena sredstva podjetij: R&R, *know-how*, pravice intelektualne lastnine itd., kar je manj uporabljeno kot jamstvo za zavarovanje kreditov. Internacionalizacija poslovanja je, posebej za mala in srednja podjetja, izredno zahtevna, zato potrebuje še dodatno celovito podporo tudi v obliki razvojnega financiranja.

Predlog 6: Oblikovanje spodbujevalnih finančnih shem

1. SRP – Spodbujevalno razvojna platforma SID temelji na modelu finančnega inženiringa (oblika oz. vrsta dejavnosti, ki zagotavlja vračljive naložbe oz. jamstva za vračljive naložbe ali oboje v podjetjih vseh velikosti (mikro podjetja, mala in srednja podjetja ter velika podjetja ter občin in javno zasebnih partnerstvih), kjer gre za kombinacijo nepovratnih in povratnih sredstev s ciljem zmanjšanja

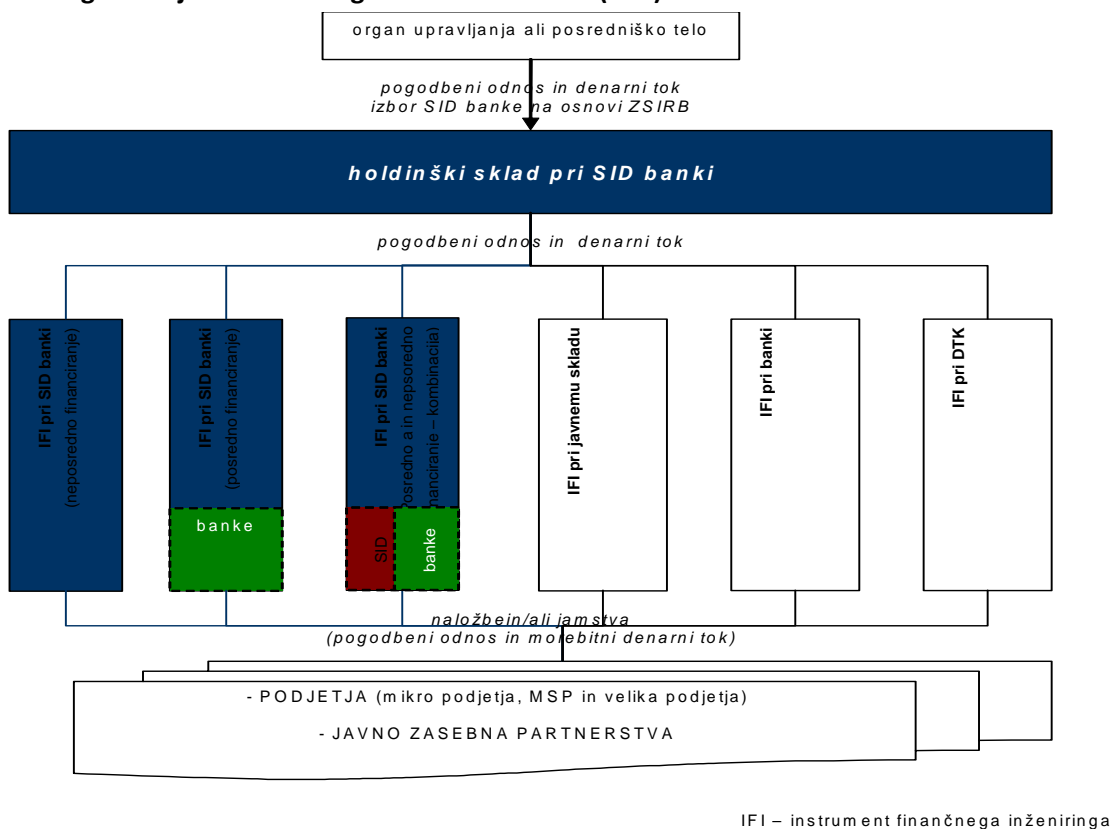
²¹ Gradivo za sestanek Koordinacijske skupine Vlade RS za pripravo in usklajevanje ukrepov, povezanih z mednarodno finančno krizo, 25. 11. 2009

razdrobljenosti financiranja in administriranja. SID bi imel vlogo holdinškega sklada, ki združuje več instrumentov finančnega inženiringa (podoben primer, ki je vključen v predstavljeni predlog, je delovanje Slovenskega podjetniškega sklada na segmentu MSP-jev). Finančni viri holdinškega sklada bi bili: (1) razvojni viri iz proračuna (OP RR in OP ROPI), (2) sredstva SID banke in (3) sredstva strateškega vira (podjetij in drugih strateških investitorjev), (4) tvegani kapital.

Prednosti: (1) prednosti za državne organe: predvsem večja učinkovitost financiranja (prehod iz nepovratnega v povratne oblike financiranja), (2) enostavnejše črpanje sredstev kohezijske politike, (3) finančni vzvod SID, (4) v poslovne odnose vstopa banka in ne državni organ, (5) za podjetja se zmanjšajo administrativne ovire in poveča raznolikost instrumentov.

2. Krovno vloga izvajalca financiranja malih in srednjih podjetij (Holdinški sklad za instrumente finančnega inženiringa »Jeremie like fund«, in sklad skladov za tvegani kapital), bo na nacionalni ravni prevzel Slovenski podjetniški sklad. Ključna sprememba je prehod iz pretežno nepovratnih na pretežno povratne vire financiranja za podjetja, pri čemer bodo obstoječim dodani novi instrumenti v obliki mikrokreditov, mezzanin kreditov ter vsebinskih instrumentov, usmerjenih tudi v večjo spodbujanje razvoja in upravljanja intelektualne lastnine in internacionalizacijo.

Slika 6: organizacijska holdinškega sklada SID banke (SRP)

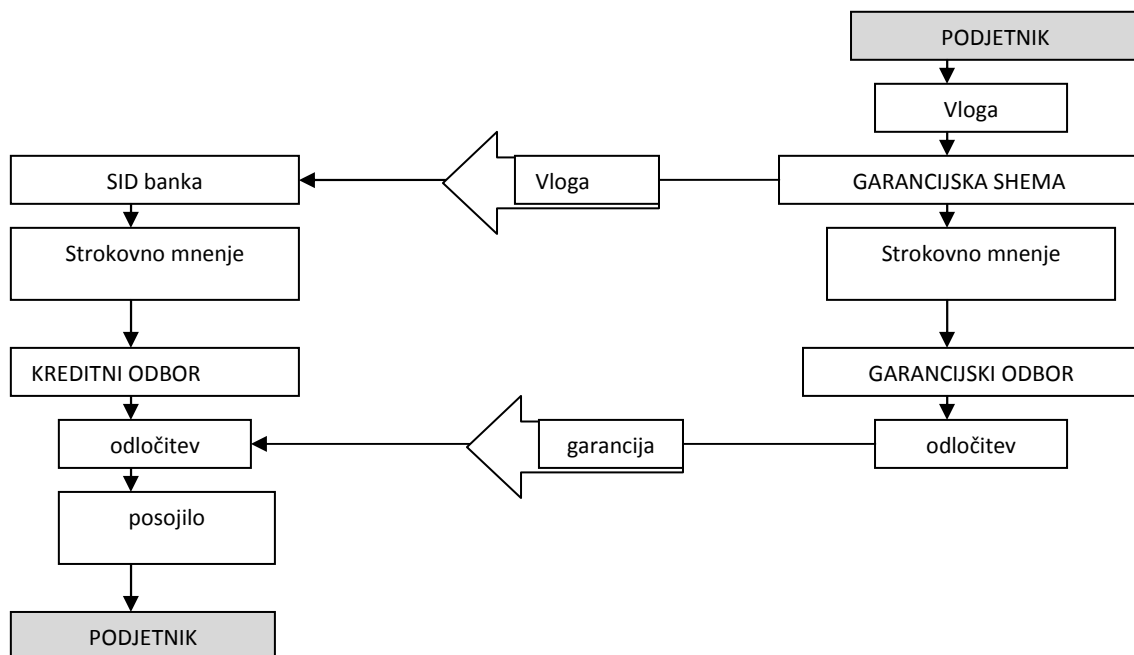
3.2.3 Integracija regionalnih garancijskih shem na nacionalni ravni prek SID banke

Primeri dobrih praks finančnih instrumentov npr. **regionalne garancijske sheme**²² (npr. Zasavja) se dopolnijo z garancijskim skladom, ki se upravlja na nacionalni ravni v okviru SID razvojne banke, izvaja pa na ravni regionalnih razvojnih agencij (RRA).

Depozit »garancijske sheme« predstavlja jamstvo, iz katerega se lahko poplača banka ob soglasju garancijske sheme v dogovorjeni višini (npr. 50%) obveznosti iz posojilne pogodbe v primeru, da jih podjetnik ne izpolnjuje. Na osnovi depozita banke odobrijo podjetnikom posojila po ugodnejši obrestni meri kot iz bančnih sredstev, potem ko multiplicirajo znesek.

Prednosti regionalne garancijske sheme so: lažji in hitrejši dostop podjetij do kredita, nižji kreditni stroški, kreditno/podjetniško svetovanje na enem mestu, enotni pogoji za MSP v okviru posamezne banke ne glede na regijo, večji ponujen in realiziran obseg posojil/garancij ter posledično investicij itd. Regionalna garancijska shema ne predstavlja državne pomoči za banke, ker banke garancije in depozite sprejemajo skladno z običajno bančno prakso in ker garancija ne predstavlja zavarovanja za celotno vrednost odprtih obveznosti, predstavlja pa državno pomoč za podjetja, zato je potrebna prijava sheme državne pomoči.

Slika 6: Postopek dodeljevanja garancij in model delovanja garancijske sheme

²² Regionalne garancijske sheme so sheme, ki delujejo v okviru posameznih regionalnih razvojnih inštitucij in, ki s svojim premoženjem zagotavljajo svojim članom garancije za kredite, ki jih le-ti najamejo pri sodelujočih bankah. Nastale so z namenom pospeševanja razvoja mikro, malega in srednjega gospodarstva, spodbujanja investicij, odpiranja novih delovnih mest. Osnovno dejavnost predstavlja dajanje garancij za kredite (delno jamstvo), subvencioniranje obrestnih mer (zmanjševanje stroškov kredita), promocija, strokovna pomoč, tudi v povezavi s storitvami točk VEM.

Predlog 7: Integracija regionalnih garancijskih shem na nacionalni ravni prek SID banke

- centralno upravljanje garancijskega sklada in dodeljevanje državne pomoči za razvoj podjetništva v regijah ob hkratni ohranitvi decentraliziranega pristopa podeljevanja garancij, ki ostane v pristojnosti regijskih shem
- prenos dobrih praks iz delujočih regionalnih garancijskih shem na ostale

3.2.4 Koncept »sanacije« slabih naložb bank

Trenutno imajo naše banke po ocenah le za okrog 2% slabih terjatev in nimajo težav s solventnostjo. Njihova sanacija v okviru »slabe banke« v tem trenutku po ocenah zato ne bi bila učinkovit protikrizni ukrep, saj ne bi rešila bistvene težave bank, to je informacijska asimetrija oz. premalo informacij o komitentih in posledično prevelika tveganja in prenizko zaupanje. V sodelovanju z Banko Slovenije je potrebno še naprej pozorno spremljati dogajanje na finančnih trgih, še posebej v bančnem sistemu in preko stres testov spremljati »zdravje« bančnih bilanc. V primeru potrebe po sanaciji je potrebno **sprejeti splošna načela za morebitno državno pomoč bankam**. Pri tem je potrebno upoštevati okvire, ki jih je za izvajanje državnih pomoči v času krize izdala evropska komisija (EK)²³. Za banke, ki bi potrebovale državno pomoč pri dokapitalizaciji ali odkupu slabih naložb je namreč treba pripraviti individualni **načrt prestrukturiranja**, ki bo zagotavljal **dolgoročno možnost uspešnega poslovanja (long-term viability)** banke brez državne pomoči. Načrt mora vsebovati naslednje elemente: (i) poglobljeno diagnozo težav banke – stres teste in razkritje oslavljenih naložb²⁴, (II) realistično in fleksibilno časovnico po posameznih korakih (III) ustrezno delitev bremen med banko in državo. Ukrepi morajo imeti čim bolj omejen negativen učinek na konkurenco, vsaka nadaljnja pomoč pa se mora omejiti samo do točke, ki banki omogoči uspešno poslovanje (*viability*). Priglasitev načrta pa mora zajemati tudi primerjavo z drugimi možnostmi (npr. razdelitev, pripojitev drugi banki ipd.). Če banka prejme omejeno pomoč države, ne potrebuje pa prestrukturiranja je komisiji potrebno predložiti le **analizo »uspešnega poslovanja« banke (viability review)**²⁵.

Shemo za oslABLJENE naložbe je mogoče oblikovati na več načinov: z odkupom, zamenjavo, garantiranjem ali hibridnimi modeli. Možni sta dve glavni alternativni ((i) **izločitev sredstev** iz bilance - slaba ali dobra banka ali (ii) **zavarovalna shema** oslavljenih sredstev, ki ostanejo v bilanci banke, država pa povrne izgube banki. Za to shemo, ki ne sme trajati dlje od 6 mesecev, je potrebno transparentno razkritje oslavljenih sredstev, vnaprejšnje vrednotenje, ki mora temeljiti na ekonomski vrednosti, delitev bremena stroškov med delničarji, banko in državo ter mehanizme za spodbujanje bank, da se v shemo prijavijo in da vložke države uporabijo za kreditiranje gospodarstva.

Predlog 8: Ravnanje v primeru reševanja slabih terjatev bank

²³ EK je izdala več sporočil na temo uporabe državnih pomoči za finančne institucije v času finančne krize. Zadnja je bila julija 2009: »The return to viability and the assessment of restructuring measures in the financial sector in the current crisis under the State aid rules« Official Journal C195, 19.8.2009, str. 9, dostopna so na spletni strani: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/temporary.html

²⁴ V skladu s sporočilom komisije glede obravnavanja problematičnih/oslavljenih naložb: Communication from the Commission on the Treatment of Impaired Assets in the Community Banking sector Official Journal C 72, 26.03.2009

²⁵ če vrednost državne pomoči ne preseže 2% tveganju prilagojene aktive

1. V sodelovanju z Banko Slovenije preko stres testov spremljati dogajanje na finančnih trgih, še posebej v bančnem sistemu;
2. V primeru potrebe po sanaciji je potrebno **sprejeti splošna načela za morebitno državno pomoč bankam** kot so oblikovanje posebne bilance za slabe naložbe v posamezni banki, prenos slabih naložb na to posebno bilanco pod pogojem, da se vrednost slabih naložb kompenzira z rezervacijami in odpisi kapitala, šele nato pa bi sledila državna pomoč bankam.

3.3 Krepitev elementov varne prožnosti

3.3.1 Stroški dela in socialna varnost

Eden od razlogov za skromno ustvarjanje novih delovnih mest s strani podjetij je tudi relativno visoka **davčna obremenitev dela**, predvsem **zaradi visokih prispevkov za socialno varnost**. Tako imenovani davčni primež stroškov dela na zaposlenega, ki prejema povprečno plačo, trenutno znaša 42,5 % in je nad povprečjem držav OECD²⁶.

Tabela 6: Davčni primež na zaposlenega, mednarodna primerjava v % stroška dela, za leto 2007

Dohodkovni razred v % od povprečja	67 %	Povprečje	167 %
Slovenija (2009)	39,9	42,5	47,6
Češka	40,5	42,9	46,7
Madžarska	45,9	54,4	58,6
Poljska	41,6	42,8	43,8
Slovaška	35,6	38,5	40,5
Povprečje OECD	33,8	37,7	42,1
Povprečje EU15	38,0	42,5	47,7

Vir: OECD (2007), Taxing Wages, 2006–2007 in Ministrstvo za finance.

Slovenija sodi med države, ki nimajo zgornje meje pri določanju osnove od katere se plačujejo socialni prispevki²⁷. Pravice, ki izhajajo iz sistemov socialne varnosti pa so omejene: pokojnina, nadomestilo za brezposelnost, porodniška, zdravstvene storitve. V Avstriji na primer, ki ima v večini parametrov podoben sistem socialne varnosti, je meja osnove od katere se obračunajo prispevki omejena (47.160 evrov), podobno je v Nemčiji (63.600 evrov oz. 43.200 evrov za zdravstvene prispevke). Neomejena osnova je tudi eden od razlogov za davčno izogibanje.

Tabela 7: Veljavni prispevki za socialno varnost

% od bruto plače	
ZAPOSLENI	22,10
Pokojninsko varstvo	15,50
Zdravstveno varstvo	6,36
Zaposlovanje	0,14
Starševsko varstvo	0,10
DELODAJALCI	16,10
Pokojninsko varstvo	8,85
Zdravstveno varstvo	7,09
Zaposlovanje	0,06
Starševsko varstvo	0,10

²⁶ OECD Economic survey, Slovenia 2009

²⁷ Povzeto po Čok: Kdo nosi breme zdravstvenega zavarovanja – solidarnost po slovensko, 2009

Neomejena solidarnost ne velja za vse. Samostojni podjetniki, si kot osnovo za obračun prispevkov obračunajo ustvarjen dobiček, ki po vsebini nadomešča plačo. Sistem ga nato razporedi v enega od osmih razredov, pri čemer je v najvišja osnova za obračun 41.013 evrov, ne glede na dejansko dosežen dobiček. Tudi lastniki d.o.o. si lahko obračunajo zelo nizko bruto plačo, od katere plačajo prispevke, preostanek dohodka pa izplačajo kot dobiček, ki je obdavčen 20-odstotno.

Analiza vplačevanja socialnih prispevkov na primeru zdravstva tudi pokaže **izrazite neenakosti med vplačniki**. Zaposleni pri pravnih osebah plačajo letno v povprečju po 2.189 evrov, zaposleni pri zasebnikih po 1.415, ter zasebniki po 1.672 evrov. Poleg tega za upokoјence ZPIZ v zdravstveni sistem vplačuje preračunano po 596 evrov, medtem ko dijaki in študenti od svojih prejemkov prispevkov ne vplačujejo. Takšni vsebinski zaključki veljajo tudi za pokojninski sistem, pri čemer so tam prispevne stopnje in s tem denarni tokovi 1,8 krat višji.

Predlog 9 : Omejitev zgornje meje zavarovalnih osnov za socialne prispevke

Sprememba zakona o socialnih prispevkih, s katero bi omejili zgornjo višino zavarovalne osnove za socialne prispevke in hkrati ukiniti sedanja prispevka za zaposlovanje in socialno varstvo, ki bi se financirala iz davčnih virov.

Postavitev zgornje meje, t.i. kapice zavarovalne osnove za pokojninsko in zdravstveno varstvo v višini najvišje letne pokojninske osnove (40.865,5 evrov) bi po oceni Ministrstva za finance na osnovi podatkov iz dohodnine za leto 2008 pomenila letni izpad prispevkov za okrog 235 mio evrov. Pri tem bi iz naslova dohodnine zaradi višjih vplačil akontacije teh zavezancev lahko nadomestili okrog 40 mio evrov. Preostanek izpada prihodkov bi delno nadomestili s širitvijo osnov (avtorske in podjemne pogodbe, popoldanska obrt, študentsko delo, ...) in z zvišanjem sedanje minimalne osnove za obračun pri s.p. -jih in d.o.o.-jih. S tem bi dosegli enakopravnejšo razporeditev bremen med zavezanci. Za delno kompenzacijo učinka razbremenitve prispevkov bi bila kot alternativa potrebno zvišati cedularno obdavčitev za kapitalske dohodke na 30%. Ob tem bi bilo smiselno poenostaviti sistem socialnega varstva z ukinitvijo sedanjih prispevkov za starševsko varstvo in za zaposlovanje.

Izpad dohodkov pokojninskega in zdravstvenega sistema bi bilo nujno pokrivati tudi s povečevanjem njune učinkovitosti. V tem okviru je nujno hkrati prilagajati tudi obseg in strukturo javnih izdatkov z krčenjem in ukinitvijo programov, ki niso učinkoviti. Kakršenkoli poseg v sistem socialne varnosti pa mora biti neposredno povezan in usklajen s spremembami v okviru zdravstvene in pokojninske reforme in ne sme zmanjševati kvalitete storitev iz teh zavarovanj.

Cilj omejitve zavarovalne osnove navzgor je **krepitev konkurenčnosti z znižanjem stroška dela**, ki naj spodbuja zaposlovanje visoko izobraženih, ki s svojim znanjem lahko ustvarjajo višjo dodano vrednost.

Slovenija je ena od držav, kjer je **minimalna plača** zakonsko določena. Trenutna višina mesečne minimalne plače je 460 evrov (589 evrov bruto), kar je pod minimalnimi življenjskimi stroški, ki so ocenjeni v višini 562 evrov. Vlada RS ocenjuje, da so zato potrebne postopne prilagoditve višine minimalne plače.

Predlog 10: Dvig minimalne plače in ukrepi socialne politike

1. Minimalna plača se poveča **do višine minimalnih življenjskih stroškov** postopoma, v treh korakih, do leta 2012, s pričetkom januarja 2010. Breme dviga minimalne plače v prvem koraku januarja 2010 v celoti prevzame država z dvigom davčne olajšave do višine minimalne plače, breme v dviga v letih 2011 in 2010 prevzamejo delodajalci. Dvig olajšave pomeni znižanje javnofinančnih prihodkov iz

naslova dohodnine, ki se mora na drugi strani nujno odraziti v višini in strukturi javnih izdatkov. Ta poseg bi morali izvesti na podlagi prioritet določenih v matrikah logičnega okvira v proračunu 2010-2011, s krčenjem ali črtanjem določenih programov, ki niso ustrezni, neučinkoviti oz. niso prioritetni.

2. Hkrati je potrebno vzpostaviti **sistem ene vstopne točke za socialne transfere s sprejemom zakona o pravicah iz javnih sredstev**. Na ta način bo omogočen pregled nad prejemki iz naslova socialnih transferov. Sistem predvideva, da se na enem mestu poenoti uveljavljanje transferjev in različnih subvencij ter poenostavitev sistema socialnih transferjev, odvisnih od materialnega položaja družine, večjo preglednost in večjo učinkovitost ter manjšo možnost zlorab. CSD postanejo »enotna vstopna točka« v sistemu socialnih pravic, ki ne temeljijo na socialnem zavarovanju, ali o njih ne odločajo organi blagajn socialnega zavarovanja. Zakon ohranja načelo, da se navedene pravice iz javnih sredstev dodelijo, kadar dohodek oseb ne dosega meje dohodkov, ki je določena za posamezno pravico iz javnih sredstev. Zakon ne posega v druge pogoje, ki jih določajo predpisi za to pravico, niti v vir financiranja. V načelu tudi ne posega v višino posamezne pravice. Določa pa vrstni red uveljavljanja pravic, enoten način ugotavljanja materialnega položaja, meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju denarnih prejemkov in drugih pravic, ki so odvisne od materialnega položaja, višino določenih pravic iz javnih sredstev, postopek, ki se uporablja pri njihovem uveljavljanju, centralno evidenco socialnih transferjev.

3. **Zakon o socialno varstvenih prejemkih** bo urejal denarno socialno pomoč ter uredil nadomestilo za invalidnost, predvidoma pa tudi varstveni dodatek po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ), in sicer tako, da se bodo z novim predpisom določila nova izhodišča za zagotavljanje socialne varnosti najbolj ranljivih skupin prebivalstva. Namen sprememb je določiti novo vrednost osnovnega zneska minimalnega dohodka zaradi odprave razkoraka med višino socialnih transferov, ki so indeksirani na podlagi splošne rasti cen življenjskih potrebščin in cenami osnovnih življenjskih potrebščin, ki jih za zadovoljevanje svojih potreb kupuje prebivalstvo. Hkrati se želi doseči smotrnejšo razdelitev sredstev, tudi po kriteriju trajanja socialne ogroženosti.

3.3.2 Politika zaposlovanja in trg dela

Zmanjšanje likvidnosti in padec naročil sta za podjetja v času krize največji težavi, ki ju je kratkoročno težko premostiti. Zato je vlada v okviru protikriznih ukrepov podjetjem ponudila možnost delnega subvencioniranja krajšega delovnega časa ter subvencioniranje delavcev poslanih na čakanje. Oba ukrepa sta kratkoročne narave in namenjena premostitvi kratkoročnih likvidnostnih težav. Njuno izvajanje se bo v letu 2010 izteklo. Po podatkih Zavoda za zaposlovanje je na tak način subvencioniranih okrog 80.000 zaposlenih.

Po izteku shem subvencij za krajši delovni čas in delo na čakanju bodo še bolj v ospredje stopili ukrepi aktivne politike zaposlovanja. Programske spodbude **aktivne politike zaposlovanja, socialnih programov in politike vseživljenjskega učenja** (izobraževanja, karijerne orientacije) bodo povezane s strukturnimi spremembami. Za pravilno razumevanje in učinkovitejšo izvedbo programov ter za informiranost posameznikov, ki bi se v programe želeli vključiti, je potrebno vzporedno skupaj s socialnimi partnerji **izvesti komunikacijsko strategijo**. Predvsem se je potrebno osredotočiti na dva segmentna oziroma cilja:

- Spodbude katerih osnovni cilj je **povečanje zaposlenosti in produktivnosti**.
- Spodbude za večjo **socialno vključevanje oziroma širši socialni razvoj**, namenjeno vsem tistim, ki jim grozi ali pa so izpadli iz konkurenčnega trga dela zaradi krize.

Za prvo skupino ukrepov je potrebno zagotoviti učinkovite programe aktivne politike zaposlovanja, ki bodo omogočili izvajanje **povezovalnih ukrepov** med seboj (svetovanje + usposabljanje + subvencija za zaposlitev ali krajšanje delovnega časa povezano z obveznim usposabljanjem) in z ukrepi spodbujanja podjetništva in konkurenčnosti ter vseživljenjskim učenjem.

Med ukrepi je potrebno izpostaviti **izobraževanje in usposabljanje delavcev za zahtevnejša delovna mesta** z višjo dodano vrednostjo in selitev med sektorji. Sredstva namenjena usposabljanju in izobraževanju v obliki **neformalnega pridobivanja znanja** je potrebno povečati, ob cilju večjega vključevanja starejših in nižje usposobljenih posameznikov v vseživljenjsko učenje.

Pri drugi skupini ukrepov je potrebno povečati možnosti socialno razvojnih projektov (socialno podjetništvo, inovativni projekti, posodobljena javna dela, storitve socialnega varstva). Odprte sheme za prijavo projektov, kjer bi lahko glede na upravičeno vsebino kombinirali različne instrumente (od oblik samozaposlovanja, do subvencije, itd.), so dobra priložnost za podaljševanje delovne aktivnosti. Na tem mestu so pomembni tudi ukrepi s področja kmetijstva, okolja in energetike.

Ciljna skupina mora biti tista, ki ima največjo verjetnost, da bo ob prijavi na zavod za zaposlovanje prešla med dolgotrajno brezposelne ali celo v neaktivnost. Ukrepi morajo imeti cilj, da tem skupinam omogočijo stalni stik s trgom dela. Politiko pa je potrebno usmeriti tudi na starejše, manj usposobljene, dolgotrajno brezposelne in mlade.

Predlog 11: Povezovanje ukrepov Aktivne politike zaposlovanja

1. Spodbude katerih osnovni cilj je povečanje zaposlenosti in produktivnosti:

- Izvajanje povezanih programov – karierno svetovanje z vključitvijo v neformalno usposabljanje za posameznike.
- Izvajanje povezovalnih ukrepov med trgom dela, izobraževanjem in konkurenčnostjo (svetovanje + usposabljanje + subvencija za zaposlitev + tehnološke spodbude + kmetijske spodbude +...).
- Pravočasna identifikacija, motivacija, prekvalifikacija in usposabljanje oziroma izobraževanje delavcev, ki so aktualno še v delovnem razmerju, vendar na potencialno ogroženih delovnih mestih.
- Informacijska kampanja o možnostih posameznikov za vključevanje v programe izobraževanja in usposabljanja.

2. Spodbude za večjo socialno vključevanje oziroma širši socialni razvoj:

- razvoj socialnih storitev z uvedbo vavčerjev (dodelitev sredstev posameznikom za koriščenje socialnih storitev in spodbujanje razvoja novih storitev ter delovnih mest).
- spodbujanje socialnega podjetništva, ki bo kreiralo delovna mesta za ranljive ciljne skupine prebivalstva (razvoj novih ali širitev obstoječih tržnih dejavnosti).

3. Zagotoviti je potrebno učinkovite in sodobne inštitucije;

- modernizacija zavoda za zaposlovanje (ZRSZ) za zgodnje ugotavljanje zaposlitvenih ovir.
- okrepljena vloga Sklada za razvoj kadrov in štipendij za vseživljenjsko karierno orientacijo in spodbujanje funkcije razvoja človeških virov v podjetjih.

Za Slovenijo je značilna tudi visoka segmentacija trga dela, kar pomeni, da je položaj glede pravic in obveznosti glede na tip zaposlitvenega razmerja zelo različen – od zelo togega zaposlovanja za nedoločen čas pa do izjemno fleksibilnega študentskega dela. Te anomalije bodo do določene mere lahko odpravljene z Zakonom o malem delu in z Zakonom o ureditvi trga dela. Za doseg koncepta varne prožnosti pa bi bil potreben poseg tudi v Zakon o delovnih razmerjih, s katerim bi približali /poenotili vrste zaposlitvenih razmerij, predvsem glede plačevanja prispevkov in pogojev prekinitev (odpovedni roki in odpravnine).

Predlog 12: Posodobitev ureditve delovnih razmerij (v paketu z minimalno plačo)**1. Spremembe Zakona o delovnih razmerjih** (proces in stroški odpovedi o zaposlitvi)

V okviru socialnega dialoga je potrebno odpreti tudi vprašanje stroškov dela in segmentacije trga dela. To problematiko pa je potrebno urejati celovito in sistemsko, zato je spremembe smiselno sprejeti v paketu (npr. hkrati z reševanjem vprašanja minimalne plače). V tem okviru so potrebne nadaljnje spremembe ZDR v smeri prožne varnosti (v povezavi s spremembami na drugih področjih npr. Zakon o urejanju trga dela). Posebi je potrebno v nižanje stroškov prenehanja pogodb o zaposlitvi na nedoločen čas, s ciljem izenačevanja vseh vrst delovnih razmerij. Za uravnoteženje takšnega ukrepa bi na drugi strani te stroške preusmerili v namenske sklade za izobraževanje in usposabljanje in sklad za odpravnine.

2. Zakon o urejanju trga dela (nova ureditev zavarovanja za primer brezposelnosti in aktivne politike zaposlovanja) Na **področju zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti** je ključni namen vzpostaviti pregleden sistem socialne varnosti, ki bo učinkovit pri preprečevanju socialne izključenosti in revščine in bo spodbujal vključevanje na trg dela ter hkrati nudil tudi potrebno podporo za realizacijo koncepta varne prožnosti. Cilji novega zakona so zagotoviti širšo pokritost z denarnimi nadomestili, povečati učinkovitost ZRSZ in aktivne politike zaposlovanja ter delo z najbolj ranljivimi skupinami brezposelnih. Namen sprememb je ureditev denarnih nadomestil tako, da se pravica omogoči tudi zaposlenim za določen čas, ki so večinoma mladi. Nadomestila bodo tako zagotavljala večjo socialno varnost z dvigom najnižjega denarnega nadomestila in podaljšanjem obdobja prejemanja v prvih skupinah. Cilj je urediti tudi razmerje med različnimi kategorijami brezposelnih oseb, preglednost različnih oblik zaposlitev z vidika vplačanih prispevkov in pridobljenih socialnih pravic ter modernizacija ZRSZ.

2. Zakon o malem delu (ureditev vseh drugih oblik dela, ki niso zaposlitev) in **Zakon o štipendiranju** Prehod mladih na trg dela je eden izmed ključnih izzivov, ki se jih je potrebno lotiti. Identificirati in odpravljati je potrebno vse ovire za prehod iz šolskega sistema in sistema usposabljanja na (in med) trg dela. Dosedanja **ureditev študentskega dela** in obseg uporabe te oblike dela sta presegla svoj namen, zato ga je potrebno v sklopu drugih sprememb (npr. v visokem šolstvu, ureditev obdavčitve drugih oblik aktivnosti) na novo urediti. Ključni cilj je področje študentskega dela urediti v kontekstu priznavanja delovnih izkušenj, vštevanje takega dela v pravice socialnega zavarovanja in priznavanje delovne dobe. Le-to namreč lahko bistveno vpliva na hitrejši in učinkovitejši vstop mladih na trg dela. Ob vstopu mladih diplomantov na trg dela pomeni danes študentsko delo tudi veliko konkurenco tistim, ki se želijo redno zaposliti na sistemizirana delovna mesta v podjetjih.

Izvajati bo potrebno tudi **spodbudnejšo štipendijsko politiko** s ciljem izenačevanja možnosti dijakov in študentov vseh socialnih kategorij, spodbujanje nadarjenih dijakov in študentov in spodbujanje različnih oblik povezovanja štipendistov in delodajalcev preko kadrovskega štipendiranja. Spremembe bodo predlagane z vidika sistema izvajanja za še večjo povezanost štipendij s trgom dela, večjo vključenost drugih institucij v sistem in za večjo pokritost mladih. Sočasno s pripravo zakona o malem delu se pripravlja tudi predlog novega zakona o štipendiranju, katerega cilj je zagotoviti več štipendij.

3.4 Strukturne prilagoditve

3.4.1 Spremembe pokojninskega sistema

Vlada RS pripravlja celovito reformo pokojninskega sistema, katere ključni cilj je dolgoročna finančna vzdržnost sistema in primernost pokojnin. Predlog reforme je razdeljen na dva sklopa, in sicer na modernizacijo veljavnega sistema, ki začne veljati 1. januarja 2011, in na vzpostavitev novega pokojninskega sistema, ki začne veljati 1. januarja 2015.

Modernizacija veljavnega sistema kot specifične cilje zasleduje povečanje deleža aktivnih zavarovancev preko podaljševanja delovne aktivnosti, vzpostavitev načela odvisnosti med višino vplačanih prispevkov in višino prejemkov, ohranitev solidarnosti v sistemu, informiranost posameznika o višini zbranih sredstev in pričakovani pokojnini ter preglednost sistema. Na podlagi teh ciljev so opredeljeni predlogi posameznih ukrepov. Med glavnimi spremembami v obveznem pokojninskem zavarovanju so:

- povišanje polne in minimalne starosti in izenačitev pogojev za pridobitev pravic moških in žensk,
- vzpostavitev večje fleksibilnosti in odprtosti instituta delne upokojitve,
- vzpostavitev spodbudnejše politike bonusov in restriktivnejše politike malusov ter črtanje časovnih bonusov,
- podaljšanje obračunskega obdobja za odmero pokojnine,
- »vsako delo šteje« (za vsa dela sorazmerno enaki prispevki glede na višino dohodka),
- izločitev čistih socialnih transferov iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Glavne reforme dodatnega pokojninskega zavarovanja se nanašajo na:

- preoblikovanje obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja v poklicno pokojninsko zavarovanje (možnost črpanja predčasne pokojnine za delavce, ki delajo na težkih ali zdravju škodljivih delovnih mestih ali jih po določeni starosti ni več mogoče opravljati);
- spremembe v prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju (modernizacija).

Vzpostavitev novega pokojninskega sistema; sistem naj bi temeljil na principu večstebnega sistema: *ničelni steber* (prispevki PIZ in državni proračun), *I. steber* (prispevki delavcev in delodajalcev), *II. steber* (premije delavcev in delodajalcev) in *III. steber* (premije zavarovancev). Dosedanji I. steber se preoblikuje v t.i. ničelni steber in I. steber. Ničelni steber bi vsakomur zagotavljal univerzalno pokojnino v obsegu, ki preprečuje revščino. Sredstva za financiranje ničelnega stebra se zagotavljajo iz določenega dela prispevkov za pokojninsko zavarovanje, razlika pa se krije iz državnega proračuna. V okviru prvega stebra bi se vpeljal sistem navideznih pokojninskih računov (NDC), bistvo katerega je v dosledni indeksaciji prispevkov posameznikov, ki so zavedeni na individualne račune, preglednosti in razumljivosti. Drugi in tretji steber bi ohranila lastnosti vzpostavljene v fazi modernizacije in se ne bi bistveno spreminjala.

3.4.2 Strukturne spremembe sistema dolgotrajne oskrbe

Zakon o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo (ZDOZDO) pomeni celovito ureditev dejavnosti dolgotrajne oskrbe za upravičence, ki zaradi različnih kroničnih stanj in posledic poškodb ter invalidnosti ne morejo skrbeti zase in potrebujejo pomoč druge osebe, in sicer na način, da se integrirajo zdravstvene in socialne storitve, omogoči enakomerna dostopnost do storitev na območju celotne države, zagotovi trajen in stabilen finančni vir, pospeši izvajanje oskrbe v domačem okolju (ureditev in spodbujanje neformalnih izvajalcev, ureditev statusa osebnega pomočnika) ter vpelje ustrezno ureditev na področju preventive, rehabilitacije in uporabe komunikacijskih in tehničnih pripomočkov. ZDOZDO bo poleg dejavnosti dolgotrajne oskrbe urejal tudi zavarovanje za dolgotrajno

oskrbo, in sicer tako, da zavarovanje za dolgotrajno oskrbo predstavlja novo obliko obveznega socialnega zavarovanja, ki temelji na solidarnosti in vzajemnosti, zakon pa bo zagotovil tudi podlage za uvedbo prostovoljnega dopolnilnega zavarovanja za to področje.

3.4.3 Spremembe v sistemu zdravstvene dejavnosti in zdravstvenega zavarovanja

Reforme na področju zdravstva bosta omogočila dva temeljna področna zakona: zakon o zdravstveni dejavnosti in zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Časovno uveljavljanje sprememb je zato vezano na njuno sprejetje in sprejemanje podzakonskih predpisov na njuni podlagi. Spremembe bodo omejile nadaljnje neracionalno in neobvladljivo naraščanje izdatkov v zdravstvu. Predlog sprememb bi bilo potrebno peljati tudi v smer uvedbe programskega financiranja zdravstvene dejavnosti, učinkovitejšega upravljanja zdravstvenih zavodov in načina financiranja dejavnosti preko ZZS.

Zakon o zdravstveni dejavnosti uveljavlja izhodišče, da je temeljno poslanstvo zdravstvene dejavnosti zadovoljevanje potreb prebivalstva in ne ustvarjanje dobička, zato bo zdravstvena dejavnost pretežno javna in bo nepridobitna. Spremembe se nanašajo na določitev mreže javne zdravstvene dejavnosti glede na potrebe prebivalcev, ustrežnejšo regulacijo in razmejitev javne zdravstvene dejavnosti od zasebne, terciarno zdravstveno dejavnost, učinkovitejše upravljanje z javnimi zdravstvenimi zavodi, okrepitev področja javnega zdravja, kakovost izvajanja zdravstvene dejavnosti.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ohranja splošno dostopnost do potrebnih in strokovno opravičljivih zdravstvenih storitev in pravic iz zavarovanja po načelih solidarnosti. Zdravstvena varnost bo zagotovljena z obveznim in delno tudi s prostovoljnim zdravstvenim zavarovanjem. Glavne spremembe se nanašajo na vsebinsko in finančno razmejitev zavarovanja za bolezni in poškodbe izven dela od zavarovanja za poškodbe na delu in bolezni povezane z delom, razširitev osnov za določitev prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje tudi na nekatere druge dohodke oz. prejemke, kritje dela stroškov za posebna tveganja bo deloma preneseno na posameznike, stroške bivanja in prehrane med zdraviliškim zdravljenjem in v negovalni bolnišnici, nadomestila plač v času začasne zadržanosti z dela nad 30 dni, povečanje nadzora zavarovancev, ki so začasno zadržani z dela zaradi bolezni, spremembe v pogajanjih med ZZS ter izvajalci zdravstvenih storitev z uvedbo bolj transparentnega načina financiranja, možnost vzporednega zdravstvenega zavarovanja, poostren nadzor nad uresničevanjem obveznega zdravstvenega zavarovanja, sprememba v vlogi organa upravljanja ZZS, z namenom večjega vpliva zavarovancev na posamezne odločitve za večjo učinkovitost pri porabi sredstev.

3.5 Institucionalne prilagoditve

3.5.1 Prilagoditve na področju upravljanja javnih institucij

- *Agencija za upravljanje s podjetji v državni lasti (PDL) in preoblikovanje KAD in SOD*

Z namenom učinkovitejšega upravljanja s finančnim premoženjem države bo na podlagi posebnega zakona ustanovljena **Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS**. Zakon o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije²⁸ ureja sistem upravljanja z delnicami in deleži Republike Slovenije s katerimi upravlja Agencija in določa načela po katerih se mora upravljati kapitalske naložbe, ter določa način razpolaganja in pridobivanja kapitalskih naložb in njihovega upravljanja. Agencija bo sprejela Kodeks upravljanja družb, v katerih so kapitalske naložbe države; naloga Agencije bo tudi

---

²⁸ Sprejet na Vladi RS 17. 12. 2009

razdelitev finančnega premoženja na tržne in netržne ter strateške in javne naložbe, določitev ciljev za posamezne skupine naložb in njihovo preračunavanje za namen upravljanja ali prodaje;

Z posebnim zakonom bo določeno tudi preoblikovanje KAD in SOD na način, da bosta delovali kot naložbeni upravljavki premoženja skladno z namenom za katerega sta bili ustanovljeni. Določen bo tudi način prenosa posameznih naložb v neposredno last Republike Slovenije.

- *Javni sklad za ravnanje z nepremičnim premoženjem države*

S ciljem gospodarnejšega ravnanja s tem premoženjem je Vlada sprejela Strategijo ravnanja z nepremičnim premoženjem²⁹. Strategija določa **centralizacijo ravnanja z nepremičnim premoženjem v lasti države** ter ustanovitev javnega sklada za ravnanje z nepremičnim premoženjem države, na podlagi Zakona o javnih skladih, na katerega se prenese del nepremičnega premoženja države. Navedena oblika omogoča, ob izpolnjevanju zakonskih pogojev, preoblikovanje v gospodarsko družbo. Namen ustanovitve Javnega sklada je hitreje in učinkovitejše reševanje prostorske problematike državnih organov z usmerjanjem namenskih sredstev v prioritete projekte. Razen tega je namen navedenih sprememb zagotoviti boljše gospodarjenje z nepremičnim premoženjem države, kar pomeni predvsem: vzpostavitev točne evidence nepremičnin; zagotovitev pravne in dejanske urejenosti vseh nepremičnin; transparentnost prihodkov in odhodkov iz naslova ravnanja z nepremičninami in optimalno izkoriščenost nepremičnin.

- *Preoblikovanje DARS d.d.*

Ob zaključevanju Osnovnega programa v okviru Nacionalnega programa izgradnje avtocest (NPIA) se temeljno poslanstvo DARS d.d. iz organizatorja gradnje avtocestnega omrežja preusmerja v pretežno upravljavca in vzdrževalca zgrajene avtocestne infrastrukture ter predvsem učinkovitega serviserja dolga, ki se akumulira z izvajanjem Nacionalnega programa izgradnje avtocest.

V zvezi s tem je potrebna in smiselna celovita revizija in dopolnitev temeljnih aktov, ki urejajo razmerje med Republiko Slovenijo in DARS, d.d., tj. Zakona o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji in posledično Koncesijske pogodbe za upravljanje in vzdrževanje avtocestnega omrežja v RS ter Pogodbe o naročilu, ki sta sklenjeni med RS in DARS d.d.. Cilj sprememb je vzpostavitev koncesijskega razmerja, ki bo čim bolj približano pravemu koncesijskemu razmerju, ter nedvoumne in transparentne ureditve statusa premoženja in dolga, posledično pa tudi statusnega in organizacijskega preoblikovanja DARS d.d., ki bo z razpoložljivimi viri (zbrane cestnine, posojila, EU sredstva) zagotavljal nadaljnjo izgradnjo manjkajočih odsekov, vzdrževanje in obnavljanje avtocestne infrastrukture ter servisiranje dolga. V tej povezavi bo potrebno novelirati tudi Resolucijo o Nacionalnem programu izgradnje avtocest ter vzpostaviti sistem elektronskega cestninjenja v prostem prometnem toku.

- *Prilagoditve nadzora finančnih storitev*

Nadzor finančnih institucij v Sloveniji poteka prek treh nadzornikov (Banke Slovenije, Agencije za trg vrednostnih papirjev, Agencije za zavarovalni nadzor). Zaradi povečanja učinkovitosti in preglednosti dela nadzornikov je vlada pristopila proučitvi možnosti za njihovo preoblikovanje s ciljem večje učinkovitosti brez posega v njihovo neodvisnost. Ministrstvo za finance, ki vodi koordinacijo in usklajuje delo teh nadzornih institucij bo obvestilo vlado, v kakšnem številu, kvaliteti in rezultatih so bili opravljeni skupinski pregledi vseh treh institucij (nadzora subjektov na trgu kapitala, zavarovalništva in bank), pa tudi srednjeročni program delovanja tega koordinacijskega telesa. V

---

²⁹ Sprejeta na Vladi RS 4. 6. 2009

sodelovanju z Banko Slovenije je Ministrstvo za finance zaprosilo Mednarodni denarni sklad za analizo stanja in priporočila glede prilagoditve ureditve nadzornikov finančnega sistema. V preliminarnem poročilu iz decembra 2009 IMF izpostavlja pomen povečanja učinkovitosti delovanja nadzornikov, ki pa jo je mogoče doseči tudi pri obstoječi strukturi; morebitna združitve pa bi bila sicer priporočljiva a je v trenutnih razmerah kratkoročno težko izvedljiva.

- *Prilagoditve nadzora mrežnih storitev (telekomunikacije, energetika, promet)*

Ministrstvo za promet je resorjem vlade posredovalo predlog združitve regulatorjev in ga utemeljilo z dobrimi praksami tovrstne optimizacije (npr. Nemčija, ki ima enoten organ za vsa infrastrukturna omrežja »Zvezna agencija za omrežja«) in z navedbo ključnih razlogov, zlasti zagotovitve primerne pravnega in lastniškega ločevanja funkcij v sistemih, pravila konkurenčnosti v notranjem trgu. Presoja je potrebno opraviti z vidika dosedanjih izkušenj na področju reguliranja trga telekomunikacij, energetike in sistema Slovenskih železnic ter upoštevati dosedanje dobre prakse, kot tudi ugotovljene pomanjkljivosti, zaradi katerih je bila Slovenija pod drobnogledom EK (predsodni postopki, zavlačevanje z ukrepom gradnje širokopasovnih povezav idr..).

- *Preoblikovanje Urada za varstvo konkurence*

Skrb za krepitev konkurence in nadzor nad morebitnim omejevanjem konkurence na trgu je še posebej v sedanjih kriznih razmerah pokazala povečano potrebo za neodvisnost Urada. Ta bi se lahko zagotovila s spremembo obstoječe zakonodaje, t.j. določb Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence, ali pa s preoblikovanjem Urada v popolnoma neodvisno agencijo po Zakonu o javnih agencijah. Z oblikovanjem neodvisne proračunske postavke direktno v proračunu RS, bi se povečala tudi finančna neodvisnost Urada. Poleg navedenega se proučuje tudi pristojnosti drugih organov držav članic EU, pristojnih za konkurenco, z vidika potrebe po razširitvi trenutnih pristojnosti Urada. V skladu z navedenim se zato preučuje tudi možnost vključitve Urada za varstvo potrošnikov v novo neodvisno agencijo.

- *Ustanovitev Agencije za javno naročanje*

Javna naročila po obsegu v Sloveniji pomenijo blizu 10% BDP, zato ureditev na tem področju lahko pomembno prispeva k večji učinkovitosti in racionalnosti ter k večji preglednosti, kar bi posledično omogočilo tudi prihranke javnofinančnih izdatkov ter zmanjšalo možnosti za nepravilnosti. Agencija bo ustanovljena z Zakonom o Agenciji za javno naročanje.

- *Ureditev izvajanja gospodarske javne službe systemskega operaterja distribucijskega omrežja*

Izvedba celovite reorganizacije lastništva elektroenergetske infrastrukture, ki bo dejansko uresničila pravno in funkcionalno ločitev tržnih in reguliranih dejavnosti v distribuciji električne energije in, s katerimi bo družba SODO dejansko pridobila neodvisnost od dobaviteljev in od družb, ki imajo v lasti distribucijsko omrežje.

- *Določitev potrebnih pogojev za učinkovito opravljanje negospodarskih javnih storitev/služb*

Izvajanje negospodarskih javnih služb je po določbah močno zastarelega in tudi podnormiranega Zakona o zavodih iz leta 1991 utesnjeno v statusni obliki javnega zavoda, ki na večini področij izvajanja negospodarskih javnih služb (zdravstvo, šolstvo, raziskave, kultura, socialno varstvo) predstavlja institucionalno oviro za potrebne spremembe pri upravljanju teh organizacij in posledično pri bolj učinkovitem izvajanju javnih služb. Sodobne univerze, zdravstvene ter šolske dejavnosti tudi ni možno voditi kot birokratsko organizacijo. Enak premislek je potrebno narediti pri domovih za

ostarele, kulturnih domovih, raziskovalnih inštitutih. Država mora v zakonodaji določiti čim bolj jasne cilje, ki naj jih javna služba dosega (t.i. Rolandovi zakoni javnih služb: enaka dostopnost, nediskriminacija, stalnost, prilagodljivost javne službe). Opredelitvi ciljev pa mora slediti organizacijska pestrost in svoboda izbire oblike, ki naj jo konkretna organizacija izbere za opravljanja javne službe.

- *Določitev potrebnih pogojev za učinkovito opravljanje gospodarskih javnih storitev/služb*

Na tem področju je vprašanje pravne oblike nujno potrebno obravnavati sektorsko zaradi velikih razlik med posameznimi področji gospodarskih javnih služb (elektrika, plin, komunala, transport...). Zakon o gospodarskih javnih službah (ZGJS) iz leta 1993 je uredil posebno pravno obliko za to področje, to je javno podjetje. Zakon vsebuje le nekaj členov, ki urejajo status javnega podjetja, za vsa ostala vprašanja pa se navezuje na Zakon o gospodarskih družbah. Podobno kot Zakon o zavodih, ZGJS premalo dorečeno ureja vlogo države tam, kjer je ta potrebna, saj gre le za gospodarske družbe, ki opravljajo javno službo. Korak v pravo smer bi bila izboljšava te ureditve, ki bi, po sektorjih, in tam, kjer je to potrebno, uredila tiste specifične vidike delovanja gospodarskih družb, ki jih je potrebno urediti zaradi dejstva, da opravljajo javno službo. Ponekod bo potrebno razmisliti, ali sploh potrebujemo obliko takšnega ali drugačnega javnega podjetja (denimo na področju komunale).

3.5.2 Prilagoditve v prometni in energetske infrastrukturi za učinkovito okoljsko in podnebno politiko

- *Prilagoditev sistema umeščanja prometne in energetske infrastrukture v prostor*

Namen priprave Zakona o umeščanju prometne, energetske in vodne infrastrukture v prostor je bolj učinkovito umeščanje prednostnih nacionalnih infrastrukturnih projektov v prostor in učinkovitejša črpanje evropskih sredstev. Vsebinsko bo zakon uzakonil postopek priprave in sprejema prostorskih aktov za tovrstno infrastrukturo. Poleg tega bi s tem zakonom povezali in usmerili delovanje nosilcev urejanja prostora in določili logično sosledje vseh faz, ki so potrebne za pripravo končnega državnega prostorskega načrta, še posebej v odnosu na postopke CPVO in PVO po Zakonu o varstvu okolja oziroma Zakona o ohranjanju narave. Predvideno je tudi sprejetje končne uredbe, s katero bo sprejet državni prostorski načrt, ki bo predstavljala t.i. »*development consent*«, kot ključno točko pri dostopanju do evropskih sredstev za tovrstno infrastrukturo. S skrajšanjem celotnega trajanja postopka od pobude do izdaje dovoljenj za te projekte za 1-2 leti se zniža strošek investicije.

- *Razvoj železniškega sistema (infrastrukture in storitev)*

V skladu s presojo EIB o načrtovanih investicijah v železniško infrastrukturo mora Slovenija gradnjo posameznih odsekov prilagoditi dejanskim potrebam, izhajajočim iz realne in verodostojne ocene dolgoročnih prometnih tokov, tako na tovornem kot na potniškem prometu. Zaradi tako velikih vložkov v cestno in železniško infrastrukturo je treba pripraviti oceno tega, kakšno dodano vrednost posamezni infrastrukturni odseki prinašajo za nacionalno gospodarstvo in graditi samo tiste, pri katerih je ta dodana vrednost pozitivna, razen, če posebne okoliščine ne narekujejo drugačne odločitve (npr. gravitiranje posameznega dela Slovenije k drugi državi zaradi slabe infrastrukturne povezave). Z vidika financiranja infrastrukturnih projektov je **ključna šibkost sistemska administrativna neusposobljenost za vključevanje zasebnega kapitala v razvoj prometne infrastrukture** in storitev povsod tam, kjer je z zasebno pobudo moč doseči zelene rezultate. To še posebej velja za modernizacijo železniškega sistema (infrastruktura in logistično-storitveni del), ki evidentno predstavlja prioriteten državni projekt, pri katerem je smiselno in možno iskati strateškega investitorja in zagotoviti neposredna tuja vlaganja ali/in partnerja za JZP.

- *Spodbude za razvojne naložbe v energetska učinkovitost*

Sklad za financiranje razgradnje bo del sredstev, s katerimi razpolaga, v skladu s svojo naložbeno politiko³⁰ investiral v projekte za sanacijo stavb in si ob ustreznem zavarovanju za tveganja ustvarjal dolgoročne donose. Menimo, da bi angažiranje teh sredstev predstavljalo t.i. »win-win« situacijo, ki bi dopolnjevala izvajanje drugih programov za izvajanje URE/OVE. Razvit model kapitalskih vložkov države je kasneje lahko naprodaj (trenutno je takšen model v okviru GEF projekta, nadgradnja). Priprava programa dokapitalizacije Eko sklada iz prispevka za povečanje učinkovitosti rabe energije in/ali zagotoviti sinergije zadolževanja Eko sklada preko SID banke. V tem kontekstu je potreba z instrumenti posameznih skladov/agentov potrošnja preusmeriti tudi v povpraševanje po materialih, ki so energetska manj intenzivni (npr. zamenjava materialov kot sta aluminij in cement z lesom). Pogoji za to so dostopne informacije na trgu, internalizacija eksternih stroškov, ukinitve negativnih spodbud in zlasti nevzpostavitev novih negativnih spodbud (EU ETS mora omogočati konkurenco med sektorji). Ključne panoge so: lesarstvo, gradbeništvo, informacijske energetske tehnologije, avtomobilska industrija, gospodinjski aparati, merilna tehnika. Ocenjujemo, da bi iz naložb sklada za financiranje razgradnje NEK v projekte energetske sanacije razmeroma enostavno preusmerili do 20 mio EUR. Za dokapitalizacijo Eko sklada bo namenjen le del prispevka za zagotavljanje prihranka energije pri končnih odjemalcih do 10 mio EUR letno.

- *Spodbujanje obnovljivih virov energije*

Obveznost Slovenije je, da do leta 2020 v strukturi končne porabe zagotovi 25% obnovljivih virov energije (iz današnjih okrog 16%) ter 10% obnovljivih virov energije v prometu. Znižanje emisij v energetske sektorju, povečanje deleža obnovljivih virov energije v končni rabi električne energije, toplote in goriv za transport ter povečanje energetske učinkovitosti je potrebno zagotoviti z ukrepi, ki bodo usklajeni s potenciali in razpoložljivimi viri države, gospodarstva in gospodinjstev tako, da se prekomerno ne vpliva na njihov standard in konkurenčno sposobnost gospodarstva.

- *Zakon o podnebnih spremembah in nacionalna strategija za blaženje ter prilagajanje na podnebne spremembe*

S sprejemom podnebno-energetskega zakonodajnega svežnja EU v decembru 2008 je tudi Slovenija prevzela cilje EU – t.i. »20 20 20 do leta 2020«. To pomeni 20% zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020 glede na osnovno leto 1990, 20% povečanje energetske učinkovitosti in 20% delež obnovljivih virov energije v končni porabi energije. V ta namen bo Slovenija na zakonodajnem področju poleg prenosa podnebno-energetskega svežnja v nacionalni pravni red v letu 2010 pripravila in sprejela tudi vseobsegajoči Zakon o podnebnih spremembah, ki bo opredelil srednje in dolgoročne cilje za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020 in 2050, organizacijo državne uprave in lokalnih skupnosti, organizacijo znanstvenih podlag in financiranje ukrepov za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe.

Slovenija bo na programski ravni v letu 2010 pripravila sprejela celovito Strategijo za blaženje in prilaganje na podnebne spremembe, ki bo zajemala temeljne usmeritve za pripravo sektorskih strategij za ta namen. Tako zakon kot strategija bosta skupaj z drugimi relevantnimi zakonodajnimi in programskimi dokumenti osnova za pripravo celovite nacionalne strategije za prehod v nizkoogljično družbo.

---

³⁰ Zaradi zagotavljanja varnosti naložb si Sklad NEK postavlja določene omejitve glede razpršenosti naložb, prednost imajo naložbe s stabilno rastjo, ki hkrati zagotavljajo visoko likvidnost sredstev. Temeljni merili pri odločitvi za posamezno investicijo sta njena stopnja donosa in pričakovana varnost investicije.

- *Dvig konkurenčnosti kmetijstva in živilsko predelovalne industrije*

V letu 2010 se bo začelo izvajanje tretje spremembe Programa razvoja podeželja za obdobje 2007–2013 (v nadaljevanju: PRP 2007-2013), ki je rezultat sprememb, tako na nacionalni ravni kot tudi v mednarodnem okolju, v katerega je vpeto izvajanje slovenskega PRP 2007-2013. S predlaganimi spremembami programa bodo ukrepi bolj usmerjeni k doseganju nacionalnih prioritetenih ciljev, ključno z novimi področji ukrepanja (podnebne spremembe, energija iz obnovljivih virov, gospodarjenje z vodami, biotska raznovrstnost, prestrukturiranje sektorja mleka, inovacije, vzpostavitev širokopasovnega interneta na podeželskih območjih).

- *Optimizacija sistema usmerjanja gospodarjenja z gozdovi*

Velika površina gozdov, raznolikost rastišč, razdrobljenost gozdne posesti ter različna stopnja intenzivnosti gospodarjenja z gozdovi narekujejo dograditev sistema usmerjanja gospodarjenja z gozdovi. Za uspešno izvajanje nalog pa je treba povečati učinkovitost usmerjanja gospodarjenja z gozdovi z:

- optimizacijo izdelave gozdnogospodarskih načrtov ter večjega vključevanje lastnikov gozdov v proces priprave vseh načrtov za gospodarjenje z gozdovi,
- izvajanjem gozdarskega in naravovarstvenega nadzora v gozdovih,
- optimizacijo načrtovanja gozdnogojitvenih del,
- optimizacijo delo pri izbiri drevja za posek,
- ugotavljanjem letne količine posekane lesne mase preko vzorčnih metod.

4. PRILOGE

4.1 Elementi izhodnih strategij nekaterih držav članic EU

- NEMČIJA

Nemški parlament je *junija 2009 uzakonil novo fiskalno pravilo* (tim. »constitutional fiscal rule«³¹), ki od leta 2016 dalje omejuje strukturni primanjkljaj zvezne ravni na 0,35% BDP in zahteva od 2020 uravnotežene deželne proračune. Osrednji element nemške izhodne strategije je podrobno opisan v septembrskem dokumentu Zveznega ministrstva za finance.

- FRANCIJA

V letu 2010 namerava francoska Vlada *nadaljevati s protikriznimi ukrepi, ki bodo osredotočeni predvsem v zaposlovalno politiko in socialne ukrepe*³² za blažitev posledic najšibkejšim skupinam prebivalstva – temu ustrezne so tudi proračunske prioritete za leto 2010. Francija bo skladno s tem nadaljevala z aktivno politiko zaposlovanja (npr. podaljšanje ukrepa 'nič stroškov za podjetja', pogodbe za pridobitev ustreznih znanj in izobrazbe, pogodbe o pripravnosti, pogodbe za profesionalno prekvalifikacijo), krepitvijo investicijske in konkurenčne sposobnosti podjetij (na primer: javne investicije ukinitvev tim. 'taxe professionnelle', davčne olajšave za vlaganje v raziskave in razvoj) ter krepitvijo eko rasti (npr. CO2 takse, subvencije za ekološko in energetska prenova stavb, avtomobilski bonus/malus...).

- ŠVEDSKA

Švedska Vlada je v redni spomladanski dopolnitvi proračuna za leto 2009 namenila dodatna sredstva za ukrepe v boju s posledicami krize in sicer na področjih delovanja lokalnih oblasti ter za ukrepe aktivne politike zaposlovanja in za zavarovanje za primer brezposelnosti. Nadaljnje ukrepe za izhod iz recesije vsebuje tudi v septembru predstavljen proračun 2010-2011. *Glavni poudarek je na spodbujanju zaposlovanja ter nudenju podpore nezaposlenim za čimprejšnjo ponovno zaposlitev*, načrtovano pa je tudi na primer večje število naložb v infrastrukturo in dodatne davčne olajšave gospodinjstvom za obnovo in vzdrževanje zgradb.

- VELIKA BRITANIJA

Težišče protikriznih ukrepov je na pomoči finančnemu sektorju, ki je bil najprej in najbolj prizadet in je zaradi pomembnega deleža v nacionalnem gospodarstvu sorazmerno še pomembnejši za »zdravje« ostalega gospodarstva. Med sistemskimi ukrepi v bančnem sektorju velja v tem kontekstu izpostaviti, da je Aprila 2009 stekla *nova shema za zaščito tvegane aktive* (Asset Protection Scheme – ASP), ki naj bi banke zavarovala pred delom morebitnih izgub zaradi tveganih naložb in v okviru katere vlada institucijam, ki izpolnjujejo pogoje za sodelovanje v ASP, zagotavlja tudi polna ali delna jamstva za njihove (kreditno najvišje ocenjene) vrednostne papirje, vezane na premoženje. *Prestrukturiranje bank je/bo rezultat dogovora britanske Vlade z EK*. V naslednjih štirih letih naj bi RBS prodala 318 (14% njene mreže v VB), Lloyds pa več kot 600 podružnic (4,6% vseh enot v VB). Da bo prodaja res prispevala k večji konkurenci EK zahteva, da so lahko kupci le manjši obstoječi ali pa novi akterji na trgu. Prodane podružnice naj bi pomenile približno 10-odstotni tržni delež). Poleg tega: Program tim. »količinskega lajšanja« ki ga spremljajo inflacijske skrbi – naj bi se končal februarja 2010. Na področju pomoči podjetjem, zlasti SME, pa se bo shema obratnega kapitala, tim. *Working capital scheme*, zaključila 31. Marca 2011; jamstvena shema za financiranje podjetij, tim. *Enterprise finance guarantee scheme*, pa marca 2010.

- IRSKA

³¹ »Balancing Fiscal Support with Fiscal Solvency« - Posted on November 18, 2009 by iMFDirect by C.Cottarelli at <http://blog-imfdirect.imf.org/2009/11/16/post-crisis-what-should-be-the-goal-of-a-fiscal-exit-strategy/>

³² Izguba delovnih mest je bila v Franciji najmočnejša že v prvih dveh mesecih leta 2009, v tretjem trimesečju pa se je padec zaposlenosti stabiliziral. Stopnja brezposelnosti ILO znaša po zadnjih podatkih nekaj več kot 9% (2,6 milijona oseb).

Irska vlada je pred kratkim z namenom sanirati bančni sistem in bankam omogočiti tekoče poslovanje ustanovila Agencijo za upravljanje s premoženjem (National Assets Management Agency – NAMA), ki za začetek delovanja čaka le še na odobritev Evropske komisije. V prvi polovici decembra naj bi bil sprejet proračun, ki predvideva radikalne posege v javno porabo - o tem poteka zahtevna parlamentarna razprava, pa tudi težak dialog med vlado in sindikati.

- ČEŠKA

Ob soočenju z gospodarsko krizo je Vlada ustanovila skupino ekonomistov (NERV), ki je pripravila nabor ukrepov za premagovanje krize. Ukrepi so imeli pozitivni učinek na gospodarstvo, vendar so občutno povečali proračunske odhodke, hkrati pa je zmanjšanje gospodarske aktivnosti zmanjšalo proračunske prilive. Zaradi posledično visokega proračunskega primanjkljaja so bili ob sprejemanju proračuna za leto 2010 že sprejeti varčevalni ukrepi, ki zmanjšujejo določene davčne olajšave in uvajajo nove obremenitve. Poznavalci ocenjujejo, da bo zaradi novih varčevalnih ukrepov BDP na letni ravni nižji približno za 1% -1,5%, vendar bi brez varčevalnih ukrepov lahko prišlo do nestabilnega in neobvladljivega položaja v javnih financah.

- MADŽARSKA

Madžarska se je neposredno pred izbruhom svetovne finančne krize spopadala z nalogo konsolidacije proračuna – proračunski primanjkljaj v višini 9,3% BDP v letu 2006 je do konca leta 2008 znižala na 3,5% BDP. Ob še zmeraj visoki stopnji zunanje in notranje zadolženosti ter počasni gospodarski rasti se je s finančno krizo soočila ob drastičnem padcu priliva tujega kapitala. Za začasno nadomestitev izpada virov financiranja ter ponovno vzpostavitev zaupanja je vlada najavila zmanjšanje potreb financiranja za leto 2008 in 2009 ter skupaj z MNB novembra 2008 sklenila dogovor z EU, IMF in WB o kreditnem paketu v višini 20 mrd evrov. Prav zaradi tega je manevrski prostor madžarske vlade majhen in ji ne omogoča spodbujanja gospodarskih aktivnosti ter ukrepov za blažitev posledic krize neposredno na račun proračuna oz. primanjkljaja. Prvi krog protikriznih ukrepov je bil zato usmerjen v uporabo izvenproračunskih instrumentov oz. prestrukturiranje proračuna. Aktualizirani konvergenčni program predvideva nadaljnje zmanjšanje proračunskega primanjkljaja, Madžarska se uvršča v skupino DČ z najnižjim primanjkljajem.

- BOLGARIJA

Nova vlada je 1. oktobra sprejela sklep o gospodarskih ukrepih za oživljanje bolgarskega gospodarstva kot sledi zagotovitev vzdržnosti makroekonomskega sistema, zagotovitev vzdržnosti finančnega sistema (vključitev v ERM2), izboljšanje poslovnega okolja, aktivna politika zaposlovanja in socialna podpora, učinkovito upravljanje z EU skladi, na znanju temelječe gospodarstvo, modernizacija infrastrukture, učinkovitejša kmetijska proizvodnja. Ukrepe naj bi jih implementirali do maja 2010. Pri tem bo Vlada vodila aktivni dialog z EU, sindikati in gospodarskimi interesnimi združenji. Vlada načrtuje tudi reformo državne administracije.

- LATVIJA

Latvija je zaradi finančne krize utrpela hud padec BDP, prek 10% na letni ravni in finančno nestabilnost. Po prevzemu druge največje komercialne banke Parex novembra lani je vlada zaprosila za mednarodno finančno pomoč. Posojila so bila Latviji odobrena na podlagi Programa za stabilizacijo in obnovo latvijske ekonomije (Latvian Economic Stabilization and Recovery Plan), sprejetega decembra 2008, ter sprememb proračuna za leto 2009. Skupna višina posojil EK, IMF Svetovne banke, EBRD in posameznih držav znaša do 7,5 mrd EUR. Koriščenje posameznih tranš posojil je vezano na izpolnjevanje pogojev, določenih s strani mednarodnih posojilodajalcev. Za izpolnitev zavez proračunski primanjkljaj v naslednjem letu ne sme presežati 8,5% BDP, zato je vlada pripravila drugi rebalans proračuna za leto 2009 in sprejela paket dodatnih radikalnih ukrepov za zmanjšanje proračuna za leto 2010. Slednjega je 1. Decembra potrdil parlament.

4.2 Ocena predlogov ukrepov OZS

<p>1. Podporno podjetniško okolje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvedba neodvisnega instituta varuha pravic obrti in malega podjetništva (SME Envoy) po zgledu EU • Uveljavitev načela »misi najprej na male« v vsej zakonodajni in ekonomski politiki • Zagotovitev večjega obsega sredstev za vavčersko svetovanje in poenostavitev postopkov programa • Povezati storitev e-VEM in vavčerskega svetovanja • Zagotovitev financiranja storitev na točkah VEM 	<p>Delno upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Načelo »misi najprej na male« že v izvajanju (zakonodaja, javna naročila, sodobni finančni instrumenti) • Spremembe vavčerskega svetovanja v programu JAPTI 2010
<p>2. Olajšan dostop do finančnih virov in javnih naročil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povečanje sredstev za razvojno spodbujanje MMP preko javnih razpisov in poenostavitev postopkov prijav • Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom • Poenostavitev načina črpanja evropskih sredstev • Spodbujanja ekoloških investicij, energetske učinkovitosti stavb in učinkovite rabe energije ter obnovljivih virov 	<p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • javni razpisi za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov v malih in srednje velikih podjetjih • jamstvena shema bankam za kreditiranje podjetij • zadolžitev SID banke pri EIB v višini 380 mio EUR za financiranje projektov MSP, avtomobilske industrije, financiranje infrastrukturnih naložb in okoljevarstvenih projektov • jamstvena shema za mikro, mala in srednje velika podjetja preko SPS, sklad tveganega kapitala • shema male vrednosti (de minimis) • spremembe sistema javnega naročanja (vzpostavitev enotnega kataloškega naročanja, ustanovitev Agencije za javno naročanje, zelena javna naročila ...) • uvajanje odprtega in fleksibilnega sistema dokazovanja upravičenosti, prilagajanje razpisnih pogojev za črpanje evropskih strukturnih sredstev • finančne spodbude URE/OVE Eko sklada in MOP, projekti za energetske sanacije stavb <p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordinacija razvojnih institucij, SRP SID, integracija regionalnih garancijskih shem
<p>3. Ugodnejši davčni sistem in odprava finančne nediscipline</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skrajšanje plačilnih rokov države na 30 dni; • Razširitev davčne olajšave za investiranje; izenačitev olajšave za investiranje za vse gospodarske subjekte; • Uvedba znižane davčne stopnje DDV za delovno intenzivne panoge; 	<p>Delno upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povečana investicijska olajšava za zavezance za dohodnino, ki dosegajo dohodek iz naslova opravljanja dejavnosti • dodatne olajšave za prevozna sredstva z nižjimi emisijskimi zahtevami • akontacije davka od dohodka pravnih oseb se plačuje glede na davčno stopnjo, ki velja za

<ul style="list-style-type: none"> • Možnost oblikovanja investicijske rezerve v davčnem obračunu; • Upoštevanje stroška amortizacije, izračunanega po metodi obračunavanja amortizacije, ki jo podjetje samo izbere za najbolj primerno; • Davčna olajšava za zaposlitev brezposelnih oseb; • Zmanjšanje davčne obveznosti po davčnem obračunu za podjetnike in gospodarske družbe začetnike v prvih dveh davčnih obdobjih; • Izenačevanje pravil glede možnosti odloga plačila davka po davčnem obračunu ali obročnega plačila za s.p. in ostale gd; • Takojšnja vrnitev preveč plačanih obrokov predhodne akontacije za tekoče leto; • Sprememba načina obračunavanja in plačevanja akontacije dohodnine od prejemkov fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost in ugotavljajo davčno osnovo na podlagi normiranih odhodkov; • Sprememba pogojev za ugotavljanje davčne osnove na podlagi normiranih odhodkov • Sprememba pogojev za vodenje evidenc po sistemu enostavnega knjigovodstva; • Sprememba posebne ureditve plačevanja DDV po plačani realizaciji; • Določitev višjega praga za obvezno identificiranje zavezanca za namene obračunavanja in plačevanja DDV; • Plačilo DDV neposredno davčnemu organu • Nadzor nad davčnimi zavezanci v smislu odkrivanja missing traderjev in pravila za vračilo DDV; • Vštevanje prispevkov za socialno varnost samostojnega podjetnika med odhodeke iz dejavnosti ; • Priznanje pravice s.p., da si kot davčno priznan odhodek upošteva regres za letni dopust in odpravnino ob upokojitvi; • Sprememba roka za plačilo davkov in prispevkov od izplačanih plač; • Slabitev neplačanih zapadlih terjatev naj bo davčno priznan odhodek v davčnem obdobju, v katerem je bila izvedena slabitev; • Sprememba pri izvajanju davčne izvršbe; • Natančna opredelitev nenapovedanega davčnega inšpekcijskega pregleda brez osebne prisotnosti zavezanca • Izenačitev gospodarskih subjektov, ki ustrezajo kriterijem mikro in majhnega podjetja, pri plačilu nadomestila AJ PES za javno objavo računovodskih izkazov	<p>tekoče leto,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rok za vračilo presežka DDV se skrajšuje iz 60 oziroma 30 dni na 21 dni. (po 31. 12. 2009); • uvedena bo nižja (8,5 %) stopnja DDV za knjige in za storitve: • dvig praga za možnost uporabe plačane realizacije iz 208.000 EUR na 400.000 EUR letnega prometa • V okviru APZ že subvencije za brezposelne (kritje stroškov zaposlitve, samozaposlitve ipd.) • v pripravi: sprememba sistema delovnih razmerij za zbliževanje vrst zaposlitve (tudi študentskega dela)
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Izenačitev vseh fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost, glede obveznosti predlaganja računovodskih izkazov za javno objavo in pri davčni obravnavi • Uvesti enotno davčno osnovo za davek od dohodkov pravnih oseb v EU • Prenos dejavnosti oziroma preoblikovanje samostojnega podjetnika v kapitalsko družbo se uredi tako, da bo možno del ali ves poslovni delež, ki ustreza premoženju samostojnega podjetnika, hkrati s preoblikovanjem in pred potekom treh let davčno nevtravno prenesti na osebe, ki so v razmerju do njega v prvem dednem redu • Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe • Olajšava fizičnim osebam za vlaganja v vzdrževanje, obnovo, gradnjo in nakup stanovanja • Sprememba davčne obravnave študentskega dela	
<p>4. Posodabljanje trga dela in socialna varnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizirati delovnopravno zakonodajo v smeri večje fleksibilnosti, konkurenčnosti in socialne varnosti • Ustanoviti sklad za odpravnine delavcem pri malih delodajalcih • Odobriti pokojninski načrt Sklada obrtnikov in podjetnikov (SOP) in zagotoviti financiranje na podlagi 232. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ZPIZ-1 • Bolniški stalež podjetnika, plačilo prispevkov v času bolniškega staleža in prejemanje nadomestila (znižanje prispevkov in prej na stroške zavoda) • Skrajšati obveznosti izplačevanja nadomestil delavcu v primeru bolezni in poškodbe zunaj dela • Delodajalcem mora biti sistemsko omogočeno, da pridobijo podatke o navodilih, ki jih osebni zdravniki dajo delavcu v času bolniškega staleža • Določiti višino prispevkov za pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje s.p. enkrat letno • Izvzem iz zavarovanja oziroma nadaljevanje dejavnosti ob upokojitvi naj se omogoči takoj z izpolnitvijo splošnih upokojitvenih pogojev • Delna upokojitev tudi za samostojne podjetnike • Zagotoviti obvezno zavarovanje poslovnih oseb v enoosebnih družbah • Odpraviti neenakopraven položaj pri	<p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prilagoditev zakonodaje sistema delovnih razmerij • Omejitev zgornje meje zavarovalnih osnov za socialne prispevke • Enotna vstopna točka za socialne transfere, Zakon o pravicah iz javnih sredstev • Modernizacija pokojninskega sistema • Spremembe v sistemu zdravstvenega zavarovanja

<p>uveljavljanju nekaterih pravic iz invalidskega zavarovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tudi pretežnemu lastniku naj se omogoči, da se lahko vključi v kolektivno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje • Odpraviti zadržanje pravice do zdravstvenih storitev in denarnih dajatev • Odločnejše preprečevanje dela na črno • Vzpostavitev fleksibilnega trga dela v okviru programa aktivne politike zaposlovanja • Vzpostavitev učinkovitejšega mehanizma za zaposlovanje delavcev iz Zavoda RS za zaposlovanje • Sprememba ureditve varstva pri delu 	
<p>5. Odziv javne uprave na potrebe MSP</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poenostaviti sistem plačevanja davkov in drugih obveznih dajatev • Spremeniti Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti (uvesti centralni register) • Znižati nadomestila kolektivni organizaciji SAZAS in zagotoviti plačilo nadomestila za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice • Znižati RTV naročnino (za radio in TV) za gospodarske družbe in samostojne podjetnike oziroma za poslovno dejavnost • Zagotoviti prost dostop do standardov, ki so podlaga za izvajanje predpisov • Spremeniti Zakon o obveznem izvodu publikacij • Zakonodaja, ki ureja prostor in okolje, naj omogoči investitorju gradnjo ali širitev poslovnih prostorov tudi na podeželju • Opredeliti specifiko obrtnih zadrug • Zagotoviti pravno varstvo koncesionarjev 	<p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poenostavitev sistema plačevanja davščin je eden od ukrepov zmanjševanja administrativnih ovir • Racionalizacija vodenja evidenc na področju dela pri malih delodajalcih <p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprememba Zakona o obveznem izvodu publikacij (obveznost posredovanja le za publikacije s pomenom za kulturno dediščino) <p>Ne bo uresničeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadomestila kolektivnim organizacijam niso v pristojnosti vlade
<p>6. Uresničevanje okoljskih ciljev</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmanjšati administrativna bremena na področju okoljskih predpisov, ki predpisujejo različne okoljske dajatve zaradi onesnaževanja okolja (poenotenje prija, obračunov ipd.) • Določiti prag, do katerega podjetja, ki so proizvajalci in/ali uvozniki elektronske in električne opreme, niso zavezanci za prijavo, obračun in plačilo okoljske dajatve • Spremeniti Uredbo o ravnanju z odpadnimi nagrobnimi svečami • Zagotovitev možnosti brezplačnega odstranjevanja in odlaganja azbestno-cementnih kritin • Subvencionirati nakup novih strojev za vzdrževanje tekstilij 	<p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slovenija je s sprejemom podnebno-energetskega zakonodajnega svežnja EU v decembru 2008 prevzela cilje EU – t.i. »20 20 do leta 2020«. To pomeni 20% zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020 glede na osnovno leto 1990, 20% povečanje energetske učinkovitosti in 20% delež obnovljivih virov energije v končni porabi energije. V ta namen bo v letu 2010 sprejela vseobsegajoči Zakon o podnebnih spremembah, ki bo opredelil srednje in dolgoročne cilje za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020 in 2050, organizacijo državne uprave in lokalnih skupnosti, organizacijo znanstvenih podlag in financiranje ukrepov za blaženje in prilagajanje

<ul style="list-style-type: none"> • Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije podeliti koncesijo za izvajanje obratovalnega monitoringa • Imenovati člane komisije, pooblaščenec za izdajanje listin ustreznosti • Ohraniti število enot odpadne embalaže pri obremenitvi okolja v Uredbi o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže • Podaljšati prehodno obdobje za zmanjševanje emisij hlapnih organskih spojin zaradi uporabe organskih topil v nekaterih barvah, lakih in izdelkih za ličenje vozil • Uvesti vračilo okoljske dajatve za nevarne snovi (motorna olja, zavorna olja, hladilne tekočine ipd.) v primeru vračila njihovih ostankov pooblaščenim zbirateljcem • Spremeniti Uredbo o načinu, predmetu in pogojih opravljanja gospodarske javne službe ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili • Dopolnitev zakonodaje EU o tehničnih zahtevah za naprave za kemično čiščenje • Natančneje predpisati obvezno izdelavo načrtov gospodarjenja z odpadki (raven EU) 	<p>na podnebne spremembe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poenostavitev sistema plačil okoljskih dajatev (skupni obrazec...) • Zmanjšanje administrativnih ovir na področju okoljskih predpisov v Sloveniji <p>Uresničeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • V letu 2008 sta se začela izvajati Nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2008 - 2016 (AN-URE) in Operativni program za zmanjšanje toplogrednih plinov 2007-2013.
<p>7. Nadgradnja znanj in spretnosti ter prenos v gospodarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uveljaviti enakovrednost splošne in strokovne mature ter postopna izenačitev sistema obeh matur • Prenova sistema mojstrskih izpitov • Mojstrski izpiti naj se v nacionalnem okviru kvalifikacij razvrstijo v 6. stopnjo • Ovrednotiti mojstrski izpit z 90 kreditnimi točkami • Pripraviti ustrezne akte in programe sodelovanja na področju izobraževanja, kulture in znanosti za izobraževanje mladih iz sosednjih držav • Ponovno preveriti minimalne poklicne usposobljenosti za opravljanje obrtnih dejavnosti • Zagotoviti finančna sredstva države za promocijo mojstrov • Sofinanciranje mentorjev praktičnega usposabljanja z delom • Ustreznejša normativna ureditev sodnega izvedenstva na področju obrti • Spodbujati neposreden prenos znanja iz inštitucij znanja v mala in srednje velika podjetja • Povečati delež sredstev za raziskave in razvoj (RR) in vzpostaviti sistem inovacijskega vavčerja 	<p>Uresničeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Javni razpis za sofinanciranje zaposlitev raziskovalcev ob prehodu v podjetja • Javni razpis Produkt P4 - Sofinanciranje nakupa nove tehnološke opreme v obdobju 2009 – 2011 <p>Javni razpis Produkt P2 - Sofinanciranje (subvencije) zagona (inovativnih) podjetij (MSP) v tehnoloških parkih in inkubatorjih</p> <p>Delno uresničeno:</p> <p>Z izboljšanjem sistema izobraževanja, priznavanjem kvalifikacij, izboljšanim sistemom štipendiranja in drugimi ukrepi se zagotavlja boljšo kakovost izobraževanja, večjo povezanost s potrebami gospodarstva in trga dela ter večjo vključenost ljudi. Zlasti pri javnem financiranju terciarnega izobraževanja bomo še naprej spodbujali kakovost in učinkovitost ter večjo povezanost s potrebami podjetniškega sektorja.</p>

<p>8. Spodbujanje vstopa na tuje trge</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vzpostavitev kvalitetnega podpornega okolja in zagotovitev sofinanciranja za delovanje Evropske podjetniške mreže (EEN) • Investiranje v pripravo podatkov o zakonitostih poslovanja na ciljnih trgih • Financiranje organiziranja aktivne udeležbe podjetij na sejnih in poslovnih srečanjih 	<p>Uresničeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obstoječi sistemi EU SOLVIT (za reševanje sporov), MDB baza za dostop na trg • sofinanciranje gospodarskih delegacij in sejmskih nastopov in poslovnih klubov • mreža predstavništev JAPTI, integracija z državno mrežo • svetovanje na spletnem portalu Izvozno okno <p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vzpostavitev enotne kontaktne točke za opravljanje storitev na notranjem trgu
--	--

4.3 Ocena predlogov ukrepov GZS

<p>1. Povečanje kreditne aktivnosti in likvidnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • okrepiti vlogo SID banke pri jamstveni shemi • financiranje razvojnih projektov preko EIB poravnavanje obveznosti države v roku 30 dni • znižanje, akontacij davka in zavarovalne osnove, obročno plačevanje davka in zamiki plačil davkov in prispevkov (za podjetja v težavah) 	<p>Delno upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • državno poroštvo bankam za izdajo obveznic • jamstvo za vloge • jamstvena shema bankam za kreditiranje podjetij • dokapitalizacija SID banke • zadolžitev SID banke pri EIB v višini 380 mio EUR za financiranje projektov MSP, avtomobilske industrije, financiranje infrastrukturnih naložb in okoljevarstvenih projektov • jamstvena shema za mikro, mala in srednje velika podjetja preko SPS • shema male vrednosti (de minimis) • subvencioniranje stroškov dela za skrajšani delovni čas (nadomestil prvotni predlog o zamiku plačila prispevkov!) <p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordinacija razvojnih institucij, SRP SID, integracija regionalnih garancijskih shem
<p>2. Ukrepi za črpanje sredstev strukturnih skladov (pospešitev in poenostavitev)</p>	<p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvajanje odprtega in fleksibilnega sistema dokazovanja upravičenosti • prilagajanje razpisnih pogojev
<p>3. Razbremenitev gospodarstva za ohranitev delovnih mest</p>	<p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Delno subvencioniranje delovnega časa • Delno povračilo nadomestila plače za delavce napotene na čakanje • Spodbujanje socialnega podjetništva • Povečanje fleksibilnosti zaposlenih: javni razpis za usposabljanje zaposlenih • Povečan program javnih del • Enkratna solidarnostna pomoč socialno ogroženim
<p>4. Oživitev povpraševanja in javnih naročil</p> <ul style="list-style-type: none"> • investicije v javno infrastrukturo • sredstva za stanovanjske sklade in fond najemnih stanovanj • subvencioniranje obrestnih mer pri 	<p>Delno upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jamstvena shema za fizične osebe • Investicije za učinkovito rabo energije v javnih zgradbah • spremembe sistema javnega naročanja

<p>kreditiranju občanov za nakup trajnejših dobrin</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmanjšati število agencij, povečati vlogo TIA, ustanoviti »one stop shop« za informiranje in usmerjanje k javnim razpisom 	<p>(vzpostavitev enotnega kataloškega naročanja , ustanovitev Agencije za javno naročanje, zelena javna naročila ...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvedba koordinacije razvojnih institucij <p>Ni bilo upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • subvencije za nakup stanovanj – ni namen financiranje propadlih naložb gradbenikov • subvencioniranje potrošnje- v malem odprtem gospodarstvu majhen učinek
<p>5. Podpora internacionalizaciji gospodarstva in krepitev gospodarske diplomacije Slovenije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vladno-gospodarske delegacije • Sejmi • Nepovratna sredstva za podporo internacionalizaciji • Delovanje predstavništev • Okrepiti vlogo SID banke 	<p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sofinanciranje gospodarskih delegacij in sejmskih nastopov in poslovnih klubov • mreža predstavništev JAPTI, integracija z državno mrežo • dokapitalizacija SID banke- povečanje obsega zavarovanj, nove storitve kritja rizikov, pospešitev financiranja priprav na izvoz
<p>6. Podpora tehnološkemu razvoju - usmerjena vlaganja v strateški razvoj (povezati razpoložljivo znanje v RR sferi in gospodarstvu)</p>	<p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • javni razpisi za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov v malih in srednje velikih podjetjih • javni razpisi za sofinanciranje strateških razvojno raziskovalnih projektov podjetij, • krepitev raziskovalne dejavnosti na Univerzi (povečanje proračunskega sofinanciranja raziskovalne infrastrukture, nakupa opreme, literature, in obsega projektnih skupin na prioritetenih raziskovalnih področjih)
<p>7. Učinkovita politika varstva okolja in energetske učinkovitosti</p>	<p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • finančne spodbude URE/OVE Eko sklada in MOP • projekti za energetske sanacije stavb • v pripravi: Zakon o podnebni spremembi in nac. strategija
<p>8. Davčna politika</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvedbi paketa novih davčnih investicijskih spodbud, hkratni vzpostavitvi novih davčnih prilivov – npr. obdavčitev študentskega dela, davčno razbremenitev dela in znanja • povečevanje limita za plačilo DDV po metodi plačane realizacije najmanj v višini 400.000,00 EUR letno; 	<p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povečana investicijska olajšava za zavezanca za dohodnino, ki dosegajo dohodek iz naslova opravljanja dejavnosti • dodatne olajšave za prevozna sredstva z nižjimi emisijskimi zahtevami • akontacije davka od dohodka pravnih oseb se plačuje glede na davčno stopnjo, ki velja za tekoče leto, • rok za vračilo presežka DDV se skrajšuje iz 60 oziroma 30 dni na 21 dni. (po 31. 12. 2009); • uvedena bo nižja (8,5 %) stopnja DDV za knjige in za storitve: • dvig praga za možnost uporabe plačane realizacije iz 208.000 EUR na 400.000 EUR letnega prometa <p>v pripravi: sprememba sistema delovnih razmerij za</p>

<p>9. Povečanje učinkovitosti javnega sektorja in smernice za boljšo zakonodajo (pravočasno vključuje strokovne in ostale javnosti, zaščititi interese slovenskega gospodarstva...)</p>	<p>zbliževanje vrst zaposlitve (tudi študentskega dela)</p> <p>Upoštevano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resolucija o normativni dejavnosti - admin. okvir, ki zahteva določene postopke • ukrepi odprave administrativnih ovir so v postopku implementacije: Program Vlade RS za odpravo administrativnih ovir in zmanjšanje administrativnih bremen za 25 % do leta 2012 • Varčevalni ukrepi za optimizacijo poslovnih procesov in zmanjšanja javnofinančnih odhodkov <p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • institucionalne prilagoditve pri upravljanju javnih institucij, v prometni infrastrukturi,...
<p>10. Fleksibilnost trga dela in učinkovitost ekonomsko socialnega sporazumevanja (institut čakanja na delo doma, razbremenitev delodajalcev za zaposlovanje starajoče se delovne sile)</p>	<p>V pripravi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omejitev zgornje meje zavarovalnih osnov za socialne prispevke • Enotna vstopna točka za socialne transfere, Zakon o pravicah iz javnih sredstev • Prilagoditev zakonodaje sistema delovnih razmerij <p>V izvajanju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Delno povračilo nadomestila plače za delavce napotene na čakanje